

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Přímá volba prezidenta v ČR – analýza
prvního případu**

Petra Stádníková

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

Přímá volba prezidenta v ČR – analýza

prvního případu

Petra Stádníková

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Ladislav Cabada, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce doc. PhDr. Ladislavu Cabadovi, Ph. D. za jeho trpělivost, poskytnutí připomínek, rad a času věnovanému při psaní této práce.

Obsah

1 ÚVOD	1
2 ZÁSADY FUNGOVÁNÍ PARLAMENTNÍHO REŽIMU V DEMOKRACII A ÚLOHA PREZIDENTA, KTEROU V NÍ ZASTÁVÁ.....	5
2. 1 Parlamentarismus v České republice.....	5
2. 2 Postavení prezidenta od přijetí ústavního zákona 1/1993	6
3 PŮVODNÍ NEPŘÍMÁ VOLBA.....	7
3.1 Historické ohlédnutí na volbu prezidenta republiky na našem území	8
3. 1. 1 Prezidentské volby 1993	8
3. 1. 2 Prezidentské volby 1998	9
3. 1. 3 „Devíti kolová volba prezidenta“ 2003	10
3. 1. 4 Poslední nepřímá volba v roce 2008.....	11
4 PŘÍMÁ VOLBA V SOUSEDNÍCH ZEMÍCH ČR	12
4. 1 Příklad Rakouské republiky.....	13
4. 2 Příklad Polské republiky	14
4. 3 Příklad Slovenské republiky.....	14
5 CESTA K PŘÍMÉ VOLBĚ PREZIDENTA	17
5. 1 Návrhy na změnu volby prezidenta.....	17

5. 1. 1 Návrh Ústavy samostatné České republiky	18
5. 1. 2 Návrhy od roku 2000	19
5. 2 Postoje politických stran k zavedení přímé volby prezidenta republiky.....	21
5. 2. 1 Postoj ODS	21
5. 2. 2 Postoj ČSSD	22
5. 2. 3 Postoj několika dalších politických stran.....	22
5. 3 Názor na přímou volbu prezidenta očima odborníků.....	23
5. 3. 1 Argumenty pro zavedení přímé volby prezidenta	24
5. 3. 2 Argumenty proti zavedení přímé volby prezidenta	25
5. 4 Postoj bývalých prezidentů České republiky Václava Havla a Václava Klause k přímé volbě	26
5. 5 Poslední kroky ke změně na přímou volbu – vládní návrh ústavního zákona	27
5. 5. 1 Podoba návrhu ústavního zákona.....	28
5. 5. 2 Zákon o přímé volbě prezidenta	28
5. 5. 3 Ústavní zákon č. 71/ 2012 Sb.	29
5. 5. 4 Pravomoci a postavení prezidenta po zavedení přímé volby	30
5. 5. 5 Prováděcí zákon č. 275/2012.....	31
6 PRVNÍ PREZIDENTSKÁ VOLBA V NOVÉM KABÁTĚ	31

6. 1 Kandidáti přímých prezidentských voleb v České republice 2013	32
6. 1. 1 Kandidáti, kteří nesplnili podmínky kandidatury	32
6. 2 Vyřazení kandidáti	33
6. 2. 1 Vladimír Dlouhý.....	34
6. 2. 2 Tomio Okamura.....	35
6. 2. 3 Jana Bobošíková.....	36
6. 3 Úspěšně registrovaní kandidáti	38
6. 3. 1 Jiří Dienstbier	38
6. 3. 2 Táňa Fischerová.....	39
6. 3. 3 Jan Fischer	40
6. 3. 4 Zuzana Roithová	41
6. 3. 5 Vladimír Franz	42
6. 3. 6 Přemysl Sobotka	44
6. 3. 7 Karel Schwarzenberg	45
6. 3. 8 Miloš Zeman	46
6. 4 Registrace kandidátů	48
6. 4. 1 Volební účet.....	50
6. 4. 2 Volební kampaň a její financování.....	51
6. 4. 3 Negativní kampaň	53
7 ROLE MÉDIÍ PŘI PREZIDENTSKÝCH VOLBÁCH	56

7. 1	Názor zahraničních médií	57
8	VOLEBNÍ DĚNÍ	58
8. 1	Předvolební průzkumy	58
8. 2	Předvolební debaty	60
8. 3	Debaty před prvním kolem voleb	61
8. 4	Debaty před druhým kolem	61
9	PREZIDENTSKÉ VOLBY 2013	63
9. 1	První kolo voleb	63
9. 2	Děni před druhým kolem voleb	64
9. 2. 1	Druhé kolo voleb – „souboj levice a pravice“	65
10	POHLED NA PREZIDENTSKOU VOLBU OČIMA VEŘEJNOSTI A ODBORNÍKŮ	67
11	ZÁVĚR.....	69
12	POUŽITÉ ZDROJE	74
12. 1	Literatura	74
12. 2	Internetové zdroje.....	79
13	RESUMÉ	94

1 ÚVOD

Bakalářská práce pojednává o problematice spojené se zavedením přímé volby hlavy státu v České republice. Toto téma je jedním z nejdiskutovanějších témat současnosti. Zvolila jsem si ho zejména proto, že celý průběh, při kterém byl zvolen prezident České republiky pomocí hlasů občanů, s sebou nesl celou řadu zajímavých aspektů. Téma mě zaujalo jednak z toho důvodu, že jako občan České republiky jsem měla možnost se na zvolení prezidenta republiky podílet, a také proto, že jsem se s touto problematikou chtěla ještě více seznámit a rozšířit si tak své dosavadní znalosti. V rámci zvoleného tématu jsem se zpočátku zaměřila se na to, jak k samotnému přechodu, z nepřímé volby na volbu přímou, došlo. Postupně jsem se dobrala k okolnostem, které vedly k tomu, že v prvních přímých prezidentských volbách v České republice, zvítězil Miloš Zeman.

Způsob, jakým je volba prezidenta provedena, je pro demokratické zřízení velmi důležitým momentem. Proto se v první části práce pokusím přiblížit zásady fungování parlamentního režimu v demokraciích a samotnou úlohu hlavy státu, kterou v nich zastává. O zavedení přímé volby hlavy státu v České republice se začalo hovořit již od dob nově vznikající republiky, ale její uskutečnění však trvala dlouhá léta. Došlo k podání několika návrhů z řad politických stran, ale dlouhou dobu nemělo hlasování dostatečnou podporu k tomu, aby byl ústavní návrh schválen a přímá volba tak mohla být zavedena.

K zavedení přímé volby prezidenta republiky v České republice došlo hned z několika důvodů. Jedním z impulzů změny na přímou volbu prezidenta byla iniciativa politiků, kteří jednali ve svůj prospěch a snažili se, aby se politické strany zalíbily co možná největšímu počtu voličů. Samotné zavedení přímé volby hlavy státu znamenalo pro občany posílení jejich občanské participace v politickém procesu a větší zapojení

do politických záležitostí. Dávalo jim to totiž možnost kandidovat, navrhnout kandidáta a následně kandidáta volit. Ten kdo o zavedení přímé volby prezidenta přílišný zájem neměl, byla dominující a několik let vládnoucí politická strana ODS, která zpočátku stála proti zavedení přímé volby (Hloušek, 2008: 273). Důležité je vědět, jak se jednotlivé politické strany k možnému zavedení přímé volby prezidenta republiky tématu stavěly, a proto v jedné zčásti práce uvedu výstupy jednotlivých českých politických stran týkajících se této problematiky.

Úvahy o zvolení hlavy státu přímou volbou proběhly hlavně na základě neochoty politických stran zvolit prezidenta. Svou roli také sehrálo to, že nejbližší sousední státy České republiky, s výjimkou Německa, již přímou volbu hlavy státu zavedenou mají. A tím jsem nastínila další část své práce, které se chci ve své bakalářské práci věnovat. Zvolení hlavy státu prostřednictvím hlasů občanů mají zavedenou v Rakousku, Polsku a na Slovensku. Snaha o zavedení přímé volby prezidenta se v těchto zemích projevila za různých okolností. Na Slovensku došlo ke změně na přímou volbu na základě neschopnosti parlamentu při zvolení prezidenta, kdy následně došlo k zablokování celého parlamentu. Tuto situaci se podařilo díky zavedení přímé volby vyřešit. Právě těmto státům se ve své práci budu v jedné z kapitol věnovat. Podrobněji rozeberu změnu volby hlavy státu na Slovensku, které má s Českou republikou s touto problematikou mnoho společného. V této části práce je třeba vyzdvihnout práce Michala Kubáta a Lubomíra Kopečka. Fenomén přímé volby prezidenta České republiky zasáhl celou společnost a to hlavně díky hromadným sdělovacím prostředkům. Proto si myslím, že by jedna z kapitol měla být věnována médiím, protože právě hromadné sdělovací prostředky měly na průběh prezidentských voleb výrazný vliv.

Bakalářská práce skládá ze dvou ucelených částí. První část je historickým popisem cesty k přímé volbě. V první části práce budu čerpat spíše z knižních titulů, zejména z publikací M. Kubáta, L. Kopečka

a webových stránek Poslanecké sněmovny České republiky, kde využívám jednotlivé sněmovní návrhy. Vzhledem k povaze tohoto tématu se práce skládá převážně z relevantních internetových zdrojů, které popisují především aktuální politické dění. Čerpat budu také z odborných časopisů, článků a novin, které se touto problematikou zabývají. Ve své práci jsem pracovala i s informacemi z oficiálních internetových stránek vrcholných orgánů České republiky, zejména z oficiálních stránek ministerstev nebo programových prohlášení vlády a politických stran. Dále pak v práci využívám internetových zdrojů jednotlivých prezidentských kandidátů, které využívali v době prezidentských voleb. Vzhledem k mému tématu jsem primárně využívala zdrojů, které jsou v českém jazyce.

Po historickém ohlédnutí se dostanu k vývoji cesty zavedení přímé volby prezidenta v České republice v roce 2012. Důležitým mezníkem v této práci bude nutné popsat legislativní rámec volby dle zákona o přímé volbě prezidenta republiky. Se zavedením přímé volby bylo nutné přijmout novelu zákona v Ústavě, bez které by nebylo možné, k přímé volbě hlavy státu dojít. Následně musel být přijat prováděcí zákon, který upravuje podmínky pro samotnou volbu. Týkal se podmínek pro způsob prohlášení a provádění volby a následného vyhlášení výsledků prezidentských voleb. Následně se dostanu se až k samotnému procesu volby.

Jednou z úvodních kapitol druhé části práce je stať, která uvádí čtenáře do samotných prezidentských voleb. Obsahuje představení jednotlivých kandidátů, kteří se o post prezidenta České republiky ucházeli. Prostor je zde věnovaný všem kandidátům, kteří podali kandidátní listinu. Věnovat se budu i kandidátům, kteří se o kandidaturu ucházeli, ale kandidování jim nebylo umožněno. Například z důvodu nedostatečného počtu podpisů, potřebných pro kandidaturu. Důležitým mezníkem v této práci bude také to, jak se o prezidentských kandidátech a volbách a vyjadřovala zahraniční média. Prezidentské volby 2013 byly

velmi medializované hlavně díky prezidentským kandidátům. Hojně diskutovaným kandidátem byl Vladimír Franz a jeho nezvyklá image. Dále je pak věnován prostor výše zmíněným hromadným sdělovacím prostředkům, které zde měly silný vliv. Následující část je pak věnována událostem po prezidentských volbách. Zmiňuji i postřehy některých odborníků, kteří celý průběh prezidentských voleb zhodnotili. Dále předkládám na celý průběh názor svůj, přičemž se mimo jiné pokusím shrnout, co nově zavedený institut přímé volby prezidenta České republiky přinesl.

Výstupem mé bakalářské práce bude analýza historicky prvního případu přímých prezidentských voleb v České republice, při kterých byl zvolen prezident Miloš Zeman. Tato analýza by nám měla pomoci nahlédnout na skutečnosti, které vedly k zavedení přímé volby a jejímu následnému provedení. Na základě zjištěných údajů bude mým dílčím cílem zpracování analýzy, ve které se zaměřuji na volební úspěch zvoleného prezidenta Miloše Zemana, který byl zvolen do své funkce ve volbách v lednu 2013. Soustředím se zejména na to, co volební výsledek ovlivnilo.

Závěrečná část práce se bude týkat výsledků prezidentských voleb a celkového zhodnocení úspěchu a neúspěchu volebních kampaní kandidátů. Výzkumnou otázkou, na kterou ve své práci budu hledat odpověď je: *Co stálo za tím, že byl Miloš Zeman tak úspěšný a dokázal prezidentskou volbu vyhrát?* A druhá otázka zní: *Jestli, tak jakým způsobem změnila přímá volba pravomoci prezidenta Miloše Zemana?* V úplném závěru bakalářské práce budou odpovědi na výzkumné otázky a podstatné myšlenky celé práce.

2 ZÁSADY FUNGOVÁNÍ PARLAMENTNÍHO REŽIMU V DEMOKRACII A ÚLOHA PREZIDENTA, KTEROU V NÍ ZASTÁVÁ

Abychom mohli rozvíjet styl přímé volby prezidenta, je nutné, abychom si přiblížili specifika politických režimů. V politické vědě režimy dělíme do tří kategorií. Na parlamentní, prezidentský a poloprezidentský režim. Pro mou práci je nejdůležitější režim parlamentní, protože Česká republika je republikou parlamentní. Parlamentní režim patří k nejvíce rozšířeným režimům na světě, v němž funguje parlament jako orgán, který zastupuje celý národ. Ve většině parlamentních režimů se volí prezident nepřímo. V České republice je systém založen na dělbě moci, přičemž moc zákonodárná a výkonná jsou propojeny a spolupracují (Kubát, 2007a: 189).

2. 1 Parlamentarismus v České republice

S přijetím ústavního zákona 1/1993 v roce 1993 bylo stanoveno, že Česká republika bude mít parlamentní formu vlády a moc je od původní Ústavy z roku 1920 rozdělena na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. V politickém systému České republiky má prezident zcela výjimečné postavení. Nejen že má rozsáhlé ústavní kompetence, ale zároveň je součástí pilíře moci výkonné. Skutečnou výkonnou moc ale nemá a je pouhým reprezentantem státu a symbolizuje ho navenek. Skutečná výkonná moc je v rukou celé vlády v čele s premiérem republiky (Kubát, 2007a: 189). Vláda je, podle článku 68. odst. 1 ústavy, odpovědná dolní komoře Parlamentu ČR, tedy Poslanecké sněmovně, který může vyslovit vládě nedůvěru (Vodička, 2003: 188). Klasická koncepce parlamentní republiky je charakteristická prezidentskou volbou, která je

konaná nepřímo dvoukomorovým parlamentem, Poslaneckou sněmovnou a Senátem (Kopeček, 2008: 237).

2. 2 Postavení prezidenta od přijetí ústavního zákona 1/1993

Ústava stanovila, že prezident je hlavou výkonnou a za výkon své funkce není nikomu odpovědný. Za jeho konkrétní rozhodnutí je odpovědná vláda České republiky. Tato odpovědnost je označována jako *stricto sensu* (Janstová, 2007: 69). Během funkčního období prezidenta není možné, aby byl odvolán. To lze jen v případě velezrady, kdy Senát může, se souhlasem Poslanecké sněmovny, podat ústavní žalobu proti prezidentu republiky k Ústavnímu soudu ČR. Zakotvená délka funkčního období je 5 let s maximálně jedním znovuzvolením. Co se týče jeho kompetencí, v některých oblastech přesahují rámce pravomocí typické pro prezidenty v jiných parlamentních demokraciích, kde se volí prezident nepřímo. A to zejména v samostatných výkonech svých pravomocí, například při jmenování některých významných ústavních činitelů, soudců Ústavního soudu nebo členů České národní banky (Pehe, 2000).

Prezident vykonává své pravomoci i částečně s vládou. Takové pravomoci řadíme tzv. kontrasignačním pravomocím. To znamená, že k případnému rozhodnutí je zapotřebí podpis předsedy nebo jeho pověřeného zástupce. Ten svým podpisem na sebe bere odpovědnost (Němec – Kuta, 2009: 4). V tomto ohledu prezident reprezentuje zemi navenek, může sjednat a následně ratifikovat mezinárodní smlouvy, udělovat státní vyznamenání nebo vyhlašovat volby do obou komor Parlamentu. Prezident také zaujímá místo velitele ozbrojených sil a může udělit amnestii¹. Oproti Ústavě z roku 1960 se postavení prezidenta v zákonodárném procesu změnilo. Liší se v tom, že s novou ústavou byl

¹ Článek 62, 63. Ústavy České republiky.

prezident zbaven zákonodárné iniciativy, přesto se však jeho postavení přiblížilo k parlamentním principům².

3 PŮVODNÍ NEPŘÍMÁ VOLBA

Jak již bylo řečeno, prezident byl do roku 2012 volen oběma komorami Parlamentu České republiky, tedy Senátem a Poslaneckou sněmovnou. Samotný průběh volby upravoval volební řád pro volbu prezidenta republiky³. Volba se konala v posledních 30 dnech volebního období stávajícího prezidenta. Proto, aby kandidát uspěl v prvním kole, bylo třeba, aby získal nadpoloviční většinu všech hlasů senátorů i poslanců. Pokud se tak nestalo, následovalo kolo druhé (Vodička, 2003: 255).

V případě, že žádný z kandidátů nezískal nadpoloviční většinu všech poslanců a senátorů, následovalo kolo třetí. Pokud ani ve třetím kole nebyl určen jasný vítěz, byly vyhlášeny nové volby. Tento způsob volby byl velmi komplikovaný a docházelo tak k několika opakovaným volbám. Tyto komplikace nastaly v prezidentských volbách 2003 a 2008. Zákon nepřesně předepisoval, jakým způsobem se mají prezidentské volby konat, zda tajnou nebo veřejnou volbou. Umožňoval obě varianty, ale v případě neshody obou komor Parlamentu ČR na tajné volbě, volba proběhla veřejně. Od roku 1993 se konaly volby tajným způsobem hlasování, kdy ji využívali především poslanci k tomu, aby mohli odevzdat neplatné hlasovací lístky. V roce 2008 pak došlo ke změně z tajných voleb na volby veřejné (Koudelka, 2011: 34-36). Strana ODS tehdy prosazovala volbu tajnou a naproti tomu strana ČSSD trvala na volbě veřejné. Strana ODS očekávala, že by mohla pro svého kandidáta získat podporu členů dalších politických stran, kteří by mohli v případě tajné

² Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, čl. 62 odst. 5.

³ Zákon č. 90/1995 Sb.

volby hlasovat i proti názoru svých politických klubů. Obdobně uvažovala i strana ČSSD (Musilová – Šedo, 2013: 16).

3.1 Historické ohlédnutí na volbu prezidenta republiky na našem území

Od vyhlášení samostatnosti České republiky se odehrály čtyři prezidentské volby, ve kterých se vystřídali dva prezidenti, Václav Havel a Václav Klaus. Václav Havel byl zvolen prezidentem ve volbách 1993 a 1998. Václav Klaus zvítězil v roce 2003 a 2008 a byl tak posledním nepřímo zvolením prezidentem. Jak probíhaly jednotlivé volby, si přiblížíme v následující části textu.

3. 1. 1 Prezidentské volby 1993

První prezidentské volby v samostatné České republice proběhly na konci ledna roku 1993 a jejich vítězem se stal Václav Havel. Tímto datem začalo pro Václava Havla již třetí volební období. Předchozí zastávání funkce, tehdy ještě československého prezidenta, trvalo jen krátce. Něco málo přes půl roku. Již před jeho zvolením prezidentem se objevila myšlenka přímé volby, ale ze strachu, že by Václav Havel nemusel uspět, byla někdejšími Občanským fórem odmítnuta. Poté, co bylo po demokratických volbách ustanoveno nové Federální shromáždění, se konaly další prezidentské volby v roce 1990. V nich byl Havel znovu zvolen prezidentem. Volby proběhly tajným způsobem a Václav Havel ve Sněmovně lidu získal 114 hlasů. Ve Sněmovně národů získal dohromady z české a slovenské části 103 hlasů (Hloušek, 2008: 266).

Koncem července roku 1992 ale Havel, ve snaze o zachování československé federace a následnému nepřijetí jeho návrhu⁴, na svou prezidentskou funkci rezignoval (Havel, 1992). Po vyhlášení samostatnosti České republiky, koncem ledna 1993, se konaly první prezidentské volby. Pozice českého prezidenta nebyla stabilizována a bylo zapotřebí vymezit vztah prezidenta k vládě, politickým stranám a veřejnosti (Vodička, 2011: 339). V Ústavě České republiky bylo stanoveno, že Parlament bude dvoukomorový, avšak realita byla jiná. Ústavně zanesená horní komora Parlamentu, Senát, začala fungovat až v roce 1996. Václav Havel byl tedy v roce 1993 zvolen poslanci dolní Parlamentní komory. Celá volba s sebou nesla řadu názorových neshod mezi Havlem a tehdejší nejsilnější vládní stranou Václava Klause, stranou ODS. Tyto neshody předcházely komplikacím v nadcházejících prezidentských volbách 1998 (Hloušek, 2008: 267).

3. 1. 2 Prezidentské volby 1998

V roce 1998 proběhla volba řádně, podle toho jak je zaneseno v Ústavě, tedy oběma komorami Parlamentu České republiky, Poslaneckou sněmovnou a Senátem. Proběhly téhož roku v lednu a ze tří kandidátů⁵ vzešel jako vítěz znovu Václav Havel. Svůj post si ale obhájil až ve druhém kole. Václav Havel totiž velmi kritizoval tehdejší jednání úřednické vlády Václava Klause v otázce hospodářské transformace. Díky tomu byl vystaven silné vlně nevole ze strany ODS, která ho prvním kole nepodpořila, a proto se mu v prvním kole zvítězit nepodařilo. Ve druhém kole získal Havel nejvyšší počet hlasů v obou komorách Parlamentu

⁴ Havlův návrh zákona vycházel z Ústavy z roku 1920, že prezident je volen nepřímo Federálním shromážděním. Dle jeho návrhu již prezident neměl být Federálnímu shromáždění odpovědný, ale za činnost prezidenta měla odpovídat vláda.

⁵ S Václavem Havlem se o prezidentský post ucházel Stanislav Fischer a Miroslav Sládek.

a volby tak vyhrál. Po složení slibu, začátkem února, se ujal funkce prezidenta České republiky pro druhé volební období (Chrastilová – Mikeš, 2003: 147).

3. 1. 3 „Devíti kolová volba prezidenta“ 2003

S končícím volebním obdobím v roce 2003 se Česká republika chystala na nové prezidentské volby, které měly určit novou hlavu státu. Prezidentské volby v roce 2003, které níže charakterizují, byly velmi dramatické. V těchto volbách byla Česká republika svědkem neshody Parlamentu, při volbě svého prezidenta. Ve dvou případech se stal mechanismus nepřímé volby téměř nefunkční. Tato situace se podobala situaci na Slovensku roku 1998, kdy nebyla Národní Rada schopna zvolit prezidenta. Této problematice jsem věnovala podkapitolu, uvedenou níže.

V Ústavě ČR je podle Čl. 57 odst. 2 stanoveno, že prezident nemůže být zvolen na více než dvě funkční volební období⁶, a proto bylo jasné, že Václav Havel si svůj prezidentský mandát nebude moci potřetí obhájit. Prezidentské volby v roce 2003 prověřily sílu koalice, která byla, jak se ukázalo, vnitřně nejednotná. I přes nejsilnější postavení strany ČSSD se projevila její nestabilita. Vnitřní rozpor strany ČSSD, byl způsoben odlišnými názory na osobu tehdejšího bývalého stranického šéfa a premiéra Miloše Zemana ze strany představitelů ČSSD. Část ho kritizovala za některé jeho ostré výroky a část s ním sympatizovala a do volby ho chtěla prosadit (Pehe, 2003).

První kolo prezidentských voleb proběhlo 15. ledna 2003 ve Španělském sále, na Pražském hradě. Mezi kandidáty byl za stranu ODS nominován Václav Klaus, za stranu ČSSD Jaroslav Bureš, za KSČM Miroslav Kříženecký a lidovec Petr Pithart. V tomto kole uspěl Václav

⁶ Čl. 57 odst. 2 Ústavy České republiky.

Klaus, který společně s Petrem Pithartem postoupil do kola druhého. Ve druhém kole se ale nepodařilo žádnému z těchto dvou kandidátů získat většinu hlasů, a proto následovalo kolo třetí. Avšak ani ve třetím kole se nepodařilo určit vítěze. Proto musely být vyhlášeny volby nové. Nové prezidentské volby se konaly o osm dní později, tedy 23. ledna 2003. V této následné volbě se změnilo obsazení kandidátů. Společně s Václavem Klausem se o hlasy zákonodárců ucházela Jaroslava Moserová za ODA a z ČSSD, Bureše vystřídal Miloš Zeman (Hloušek, 2008: 268). Výsledek těchto voleb byl drtivým fiaskem pro Miloše Zemana. Nehlasovali pro něj všichni ze sociálnědemokratických řad, což zapříčinilo jeho stažení z politického života. Ani ostatní kandidáti neuspěli, a volba tak byla opět neúspěšná. Posledním únorovým dnem roku 2003 tento volební maraton skončil a po dvojím neúspěšném pokusu českých zákonodárců byl konečně zvolen prezident. Až v devátém kole se podařilo obsadit prezidentské křeslo Václavem Klausem (Vodička, 2011: 343). Podle politologa Petra Fialy byl výsledek prezidentských voleb 2003 *„výrazem konsolidace české demokracie a funkčnosti politického systému České republiky a zároveň její průběh potvrdil přetrvávající problém systému politických stran, kterým je neschopnost jeho subjektů vytvářet funkční koalice. Což je pro parlamentní systém České republiky nezbytné“*. Nelze však hovořit o nefunkčnosti mechanismu volby prezidenta. Důvodem Klausova zvolení až v devátém kole byl výsledek politicky nevýhodných podmínek, které panovaly na politické scéně (Fiala, 2003). Tyto volby byly impulsem pro další diskuzi o změně na přímou volbu prezidenta.

3. 1. 4 Poslední nepřímá volba v roce 2008

Složitá situace nastala i při volbě prezidenta po skončení prvního volebního období Václava Klause. V těchto volbách kandidovali vedle

Václava Klause, Jan Švejnar a Jana Bobošíková (Tabery, 2008: 294). Zvláštní úlohu v těchto volbách sehráli komunisté. Ti do boje o prezidentské křeslo navrhli Janu Bobošíkovou, která ale od začátku neměla šanci ve volbě uspět. Její nominaci chtěli komunisté pouze oslabit šance na úspěch Jana Švejnara. Po dlouhém hlasování o tom, zda se budou volby konat veřejně nebo tajně, došli zákonodárci k závěru, že hlasování při volbě prezidenta bude veřejné. Celé volební klání s sebou neslo řadu sporů, výhružek a korupčních skandálů⁷. Ještě před prvním kolem druhé volby Jana Bobošíková odstoupila a v rozhodujícím třetím kole získal Václav Klaus dostatečný počet hlasů pro své vítězství. Ve třetím kole druhé volby, které se konalo 15. února 2008, byl zvolen podruhé prezidentem. Znovuzvolenému Václavu Klausovi tak vítězství prodloužilo prezidentský mandát do roku 2013 (Vodička, 2011: 343).

4 PŘÍMÁ VOLBA V SOUSEDNÍCH ZEMÍCH ČR

Prezidenta, který je volen přímo občany, mají v řadě demokratických států Evropy a světa. Jejich ústavní zřízení je založeno na formách parlamentní republiky. Mezi takovéto státy patří například sousedé České republiky s výjimkou Spolkové republiky Německa. Na základě zkušeností zahraničních zemí můžeme vypožorovat to, že přímá volba nemusí znamenat nutně změnu režimu, čehož se mnozí odborníci obávají. U žádné z členských zemí Evropské unie nedošlo s přímou volbou ke změně režimu z parlamentní demokracie na prezidentskou republiku a nevykazovaly přílišnou dramatičnost (Pehe, 2012).

⁷ Z řad ODS byli dva její členi nařčeni z toho, že měli údajně nabídnout určitou finanční částku tehdejšímu senátorovi a členovi Nezávislých Josefu Novotnému, aby svůj hlas dal Václavu Klausovi. Pro něj hlasoval i tehdejší člen soc. demokracie Snítily, který svůj hlas nedokázal odůvodnit.

M. Kubát upozorňuje na neblahý vliv jejího zavedení a to ten, že přímé prezidentské volby v parlamentních režimech v zahraničí nám ukazují, že dochází ke snížení volební účasti ve volbách parlamentních. Poukazuje na to, že lidé přehodnocují důležitost voleb (Kubát, 2013: 99). Když bychom jednotlivé státy zkoumali, našli bychom u všech nějakou historickou okolnost, díky které k zavedení přímé volby prezidenta došlo (Kysela, 2011). Na následujících stranách, si na příkladu Rakouska, Polska a Slovenska ukážeme, za jakých okolností ke změně způsobu volby prezidenta došlo.

4. 1 Příklad Rakouské republiky

Od přijetí Ústavy roku 1920 funguje Rakousko na principu klasické parlamentní demokracie. Od tohoto roku byla Ústava několikrát novelizována. Asi tou nejdůležitější ústavní změnou byla změna, provedená v roce 1929, která zasadila přímou volbu do ústavního pořádku země. Cílem jejího zavedení bylo odstranění nefunkčnosti ústavního systému. Přestože byl tento zákon do Ústavy vnesen, první přímé prezidentské volby proběhly až roku 1951 (Jeřábek, 2010: 40-41).

Funkce rakouského prezidenta je čistě reprezentativní. Veškerou odpovědnost za prezidenta nese vláda. Prezidentovi nepřísluší suspenzivní veto, nemůže zasahovat do legislativního procesu, přesto má poměrně silné pravomoci. Současným prezidentem Rakouské republiky je Heinz Fischer⁸. Rakousko je příkladem toho, že zavedení přímé volby prezidenta v parlamentní formě vlády společně s vyšší mírou demokratické legitimacy „nepřináší prezidentovi při tvorbě státní politiky větší slovo nebo pozici ústředního orgánu exekutivy“. Inspirujícím prvkem

⁸ Bundespraesident [nedatováno]. Dr. Heinz Fischer (<http://www.bundespraesident.at/dr-heinz-fischer/>, 02. 01. 2014).

z rakouského modelu přímé volby, kterým by se mohla Česká republika inspirovat, by mohly být podmínky kandidatury (Grinc, 2011: 148).

4. 2 Příklad Polské republiky

Polská republika patří mezi sousedy České republiky, kde je prezident také volen přímou volbou. Politický systém má tak jako v České republice parlamentní formu. S koncem Polské lidové republiky v roce 1989 nastalo mnoho změn. Nejdůležitější bylo obnovení instituce prezidenta, který byl do této doby nahrazen kolektivním orgánem – Státní radou. V roce 1989 byl do funkce prezidenta republiky Polské zvolen prezident nepřímo, Národním shromážděním, Wojciech Jaruzelski (Wróblewska, 2011: 90).

Jeho působení ve funkci prezidenta bylo spíše pasivní k tehdejší politické situaci, a tak postupně sílily požadavky na jeho odstoupení (Kubát, 2005: 123). Svou funkci prezidenta zastával pouhý jeden rok a poté rezignoval. V roce 1990 došlo ke změně na přímou volbu prezidenta. Její zavedení posílilo prezidentovu pozici v politickém systému. Polskému prezidentovi jsou dány poměrně silné občanskoprávní pravomoci. Polský prezident může například udělit polské občanství nebo svým podpisem může rozhodnout o jeho odebrání (Kolář – Pecháček – Syllová, 2009: 46). Funkci prezidenta Polské republiky zastává od roku 2010 Bronislaw Komorowski⁹.

4. 3 Příklad Slovenské republiky

Slovensko jsem si vybrala zejména proto, že má historicky k České republice nejbližší a to i v otázce změny volby prezidenta republiky. Volbu

⁹ President [nedatováno]. *Competences* (<http://www.president.pl/en/president/competences/>, 02. 01. 2014).

prezidenta na Slovensku vymezuje slovenská Ústava, kterou přijala Slovenská Národní rada v roce 1992¹⁰. V Ústavě z roku 1992 však nebyla exekutivní složka jasně vymezená. Postrádala dodatek o tom, co dělat v případě, kdy není zvolen prezident a kdo tedy v době neobsazení prezidentského úřadu přebírá pravomoci. Se vznikem samostatnosti Slovenské republiky se v roce 1993 začala budovat instituce slovenského prezidenta. Prvním zvoleným prezidentem Slovenské republiky se stal Michal Kováč, který byl vybrán poslanci Národní rady. Tento prezident byl zároveň poslední, který byl takto zvolen (Němec – Kuta, 2009: 16).

Od vzniku samostatného Slovenského státu v roce 1993 došlo na Slovensku ke dvěma důležitým ústavním změnám, které ovlivnily pozici prezidenta. První změna přichází v roce 1998, kdy republika čelila situaci, kdy nebyl dosazen do úřadu prezident. Další novela se týkala změny způsobu volby prezidenta a díky Ústavnímu zákonu, č. 9/1999 Zb., mělo Slovensko od 27. ledna 1999 úřadujícího prezidenta (Kopeček, 2006: 188).

Ústavní změně, která na Slovensku zavedla přímou volbu, předcházelo mnoho okolností. Došlo k ní v roce 1999 z toho důvodu, že stávající mechanismus nepřímé volby byl nefunkční. Důvodem pro zavedení přímé volby prezidenta Slovenské republiky byla neschopnost konsenzu politických stran na vhodném kandidátovi (Němec – Syllová, 2008: 68). Zakotvení způsobu přímé volby bylo reakcí na polistopadový vývoj na slovenské politické scéně ke konci 90. let. Končilo funkční období tehdejšího prezidenta M. Kováče. Mezi politickými stranami panovala silná polarizace a tehdejší vládě úřadoval, již ve třetím volebním období (1994-1998) tehdejší premiér a předseda HZDS, Vladimír Mečiar (Pink – Spáč, 2012: 171).

Za výraznou polarizaci mohly mimo jiné neúspěchy zahraniční politiky s EU a NATO. Tyto události vedly k ústavní krizi, která se

¹⁰ Ústavní zákon č. 460/1992 Zb.

projevovala neschopností zvolit si druhého prezidenta Slovenské republiky. V souvislosti se zabráněním hrozící krize, kdy by neměla vláda, komu podat demisi po nadcházejících parlamentních volbách 1998, byl přijat ústavní zákon č. 244/1998 Z. z. Tento zákon v Ústavě jasně vymezil, že v případném nezvolení nového prezidenta, přejdou některé pravomoci na předsedu parlamentu. Jednalo se o jmenování, odvolání členů vlády a dalších orgánů a také přijetí vládní demise. Díky stávající polarizaci na politické scéně v 90. letech se začalo hovořit o případné změně způsobu volby prezidenta. K této otázce mělo být vypsáno referendum o přímé volbě hlavy státu, které ale bylo vládou bojkotováno. Tehdejší prezident M. Kováč byl zastáncem přímé volby a společně s některými opozičními poslanci se pokusili o další referendum. To se ale neuskutečnilo (Belko, 2003: 49).

S dosluhujícím volebním obdobím Michala Kováče se o jeho nástupci několikrát hlasovalo. Hlasování, iniciované Národní radou, probíhalo ve čtyřech opakovaných volbách od ledna do května 1998¹¹. Volební období skončilo a stále nebyl obsazen úřad prezidenta. Velká část pravomocí tedy dle zákona přešla na tehdejšího premiéra a předsedu HZDS Vladimíra Mečiara. Téhož roku v září se konaly parlamentní volby, ve kterých zvítězila koalice SDK, SDL, SMK, SOP¹². Kromě strany SDL měly strany ve svých volebních programech zmínku o souhlasu s možným zavedením přímé volby hlavy státu. Po volbách došlo ke stabilizaci politického systému a obnovení fungování prvků parlamentní demokracie. Slovensko bylo bez úřadujícího prezidenta od března 1998 až do května roku 1999, kdy byl prezidentský post obsazen. V lednu 1999 pak schválila Národní rada ústavní zákon o přímé volbě prezidenta SR (Mesežnikov, 2000: 20-21).

¹¹ Následovala i kola další, ale v nich nebyl navržen žádný kandidát.

¹² Strana demokratické aliance, Strana demokratické levice, Strana maďarské koalice a Strana občanského porozumění.

Prvním prezidentem Slovenské republiky, který byl zvolen přímou volbou, byl roku 1999 Rudolf Schuster (Němec – Syllová, 2008: 68). Se zavedením přímé volby prezidenta na Slovensku došlo ke zvýšení legitimacy hlavy státu. Celkově je ale postavení Slovenského prezidenta slabé. Podle politologa L. Kopečka byl na Slovensku celý proces, spojený s přímou prezidentskou volbou, řešením jak odblokovat situaci v parlamentu. Přímá volba tedy na Slovensku splnila cíl, kvůli kterému byla zavedená. Současným druhým přímo zvoleným prezidentem je od roku 2004 Ivan Gašparovič¹³.

5 CESTA K PŘÍMÉ VOLBĚ PREZIDENTA

V České republice nacházíme všechny prvky parlamentního režimu, proč se tedy začalo uvažovat o volbě přímé, která by takto harmonické parlamentní fungování mohla narušit? Ve většině států parlamentních režimů, jak je již zmíněno, je volba hlavy státu konaná nepřímou. V následující části jsou uvedené jednotlivé návrhy, které změně způsobu volby hlavy státu předcházely. K případné změně se vyjádřilo mnoho odborníků, a proto se pokusím přiblížit postřehy a vyjádření některých z nich.

5. 1 Návrhy na změnu volby prezidenta

S myšlenkou zavedení přímé volby vystupovaly různé politické subjekty a do Poslanecké sněmovny bylo předloženo hned několik návrhů na její zavedení. Hlavní překážkou k jejímu schválení ale byly rozdílné názory politiků na způsob provedení volby a neshody ohledně rozšíření kompetencí prezidenta. První zmínky o změně způsobu volby se objevily

¹³ Prezident [nedatováno]. *Prezident* (<http://www.prezident.sk/>, 02. 01. 2014).

již v roce 1989 a pocházejí z komunistických řad¹⁴. Téma změny způsobu volby prezidenta se zanedlouho objevilo v roce 1992, kdy bylo jasné, že se rozpadne československá federace (Musilová – Šedo, 2013: 13).

5. 1. 1 Návrh Ústavy samostatné České republiky

S novou Ústavou se i otevřela možnost změny ve zvolení hlavy státu. Byly předloženy dva návrhy, které počítaly se změnou volby prezidenta. K přímé volbě se tehdy přikláněl i Václav Havel (Musilová – Šedo, 2013: 13 cit. Kysela 2008). Na jeho postoj ostře reagovala ODS, která se ohrazovala proti narušení modelu parlamentní demokracie (Musilová – Šedo, 2013: 17). První návrh, předložený ČSSD počítal s dvoukolovým většinovým systémem s uzavřeným druhým kolem. Druhý pocházel z řad Liberálně-sociální unie (LSU). Tento návrh byl zpracován velmi zajímavě, protože se jednalo o kombinaci přímé a nepřímé volby. Podle návrhu by přímá volba představovala možnou alternativu v případě, když by parlament ani ve druhém kole prezidenta nezvolil. Pak by následovala volba přímá, ve které by se utkali dva nejsilnější kandidáti z kola druhého¹⁵. Po několika jednání nebyl ani jeden z návrhu přijat a nová Ústava zavedla nepřímou volbu (Kudrna, 2011: 16).

Následně nebylo po nějakou dobu o tématu možné změny diskutováno. Po parlamentních volbách 1998 a zejména od konce úřadujícího období prezidenta Václava Havla roku 2002, došlo k dalším diskuzím o možné změně způsobu volby prezidenta republiky na volbu přímou (Kubát, 2013: 97). Diskuze byly vyvolány vládní krizí na konci roku 1997, politickým vývojem na Slovensku 1998 a kritikou nepřímé volby

¹⁴ V prosinci 1989 předstoupil s navrhujícím projevem předseda Sněmovny národů Anton Blažej.

¹⁵ Do druhého kola by postupoval nejsilnější kandidát Sněmovny a nejsilnější kandidát Senátu. V případě, že by se jednalo o stejnou osobu, přednost by měl druhý nejsilnější kandidát ze Sněmovny.

veřejností po znovuzvolení tehdejšího prezidenta Václava Havla (Musilová – Šedo, 2013: 15). S možností změny vystoupili v roce 1998 členové tehdejší Čtyřkoalice, po uzavření tzv. opoziční smlouvy mezi ODS a ČSSD. Inspirací jim byly hlavně okolní státy České republiky, kde již byla přímá volba zavedena (Vodička, 2003: 259). Každopádně téma přímé volby se následně pro strany stalo tématem jejich programu, mimo program strany ODS (Kudrna, 2011: 17).

5. 1. 2 Návrhy od roku 2000

Od roku 2000 se přímá volba prezidenta republiky stala velmi diskutovaným tématem. Návrhů na ústavní změnu bylo předloženo hned několik v letech 2002, 2003, 2007, 2008, 2009 a 2010. Změnu si začal přát hlavně lid, ale proti jejímu zavedení stála řada kritiků z řad politických vědců a dalších odborníků ústavního práva. Zejména řada politologů zastávala ten názor, že přímá volba prezidenta je zbytečná. Ve veřejných debatách se hovořilo o dvou rovinách názoru na přímou volbu. Jednou z nich byl argument, že s jejím zavedením dojde k posílení demokracie. Posílit demokracii může mimo jiné tak, že zapojí občany do politického procesu tím, že budou moci přímo participovat na prezidentské volbě. Druhý postoj k otázce byl takový, že Česká republika by měla jít s dobou a nechat se inspirovat u dalších „trendy“ států, jejichž prezidenti jsou voleni přímo (Kubát, 2013: 98). Avšak u všech návrhů došlo k zamítnutí zejména proto, že obsahovaly pouze mechanismy volby. Na otázku odpovědnosti prezidenta, na kterou vláda mnohdy upozorňovala, předkladatelé návrhů nebrali dlouhou dobu ohled (Kudrna, 2011: 18).

První návrh na změnu volby prezidenta byl předložen z rukou poslanců KDU-ČSL a poslanců Unie Svobody. Návrh obsahoval nejen změnu způsobu prezidentské volby, ale i dodatek o omezení imunity senátorů, poslanců a ústavních soudců. Dalším bodem návrhu bylo také zavedení principu rovného všeobecného práva formou tajného

hlasování¹⁶. Čtyřkoalice KDU-ČSL, US-DEU a ODA se, ve snaze aktivně prosadit změnu, pokusila společně s návrhem předložit i ustanovení, ve kterém stálo, že by změna neměla mít vliv na kompetence prezidenta. Zároveň by ale prezident měl skládat slib nebo demisi do rukou Ústavního soudu. Tento návrh ale Poslaneckou sněmovnou neprošel (Hloušek, 2008: 272). Po rozpadu Čtyřkoalice, koalice KDU-ČSL a US dále specifikovala, že by volby probíhaly dvoukolovým systémem s uzavřeným druhým kolem. Pro nominaci by pak bylo nutné získat minimálně 20 tis. podpisů občanů (Musilová – Šedo, 2013: 16).

Zásadními nedostatky při předkládání jednotlivých návrhů byla ignorace připomínek vlády, týkající se právní odpovědnosti prezidenta. Všechny návrhy byly založené jen na mechanismu volby (Kudrna, 2011: 20). V roce 2007, byl iniciativou ČSSD předložen vládě další návrh zákona, ve kterém se poslanci soustředili na hlavu státu, u které by došlo k některým změnám v jeho postavení¹⁷. Tento návrh byl ale pro nízký limit podpisů¹⁸ zamítnut (Musilová – Šedo, 2013: 27). Jako nadějný rok pro změnu na přímou volbu se mohl zdát rok 2009. Vláda podala svůj první návrh a Poslanecká sněmovna změnu odsouhlasila v prvním kole. V souvislosti se změnou Topolánkovy vlády ale zákon platit nezačal a parlamentní výbory o návrhu zákonu už dále nejednaly (Bém, 2012). Tento vládní návrh byl velmi stručný a nezasahoval do jiných článků Ústavy (Kudrna, 2011: 23).

¹⁶ Sněmovní tisk 1109/0.

¹⁷ K jeho kompetencím by se přidala taková, která by podléhala kontrasignaci.

¹⁸ Poslanci předložili návrh, ve kterém bylo ke kandidatuře třeba minimálně 10 000 podpisů.

5. 2 Postoje politických stran k zavedení přímé volby prezidenta republiky

K otázce změny způsobu volby prezidenta v České republice zaujímaly relevantní politické strany v českém prostředí kladný postoj a některé se k této otázce stavěly neutrálně. Stranou, která se k otázce zavedení přímé volby stavěla zpočátku negativně byla strana ODS. Strana ODS byla odpůrkyní přímé volby až do roku 2002. Díky neustálým rozporům mezi stranami, ohledně otázek s podobou změny zákona o přímé volbě, tak nemohlo dojít k jejímu schválení (Bém, 2012).

5. 2. 1 Postoj ODS

ODS se zpočátku k zavedení volby výrazně ohrazovala. Na konci roku 2002 ale strana ODS začala z „pragmatických“ důvodů přímou volbu prosazovat a svůj někdejší nesouhlas se zavedením přímé volby prezidenta zcela přehodnotila. Konala tak hlavně proto, že chtěla obsadit post prezidenta republiky svým kandidátem Václavem Klausem. Ten byl však stoupencem parlamentní, nikoliv přímé demokracie. Změna se však neuskutečnila a volba zůstala nadále nepřímá (Vodička, 2003: 259).

Svůj návrh ústavního zákona podala strana ODS v roce 2003. V tomto návrhu zákona bylo uvedeno, že nechce omezovat vliv politických stran na volbu prezidenta. Strana apelovala na to, že by při procesu volby prezidenta měly strany spolupracovat. Strana proto navrhovala, aby se kromě kandidátů, kteří dosáhli plnoletosti, mohly o kandidaturu ucházet i politické subjekty s podporou minimálně 20 000 občanů České republiky. Dále se zasazovala o jednokolový většinový systém. Tento návrh byl ale vládou zamítnut¹⁹. Od předchozích návrhů se odlišoval tím, že se neomezoval pouze na mechanismus volby, ale částečně se pokusil řešit

¹⁹ Článek 39 odst. 4 Ústavy České republiky.

otázku odpovědnosti prezidenta, na jejíž nedostatky vláda často upozorňovala (Kudrna, 2011: 19).

5. 2. 2 Postoj ČSSD

Strana ČSSD se k možnosti přímé volby přikláněla již v roce 1992, kdy se snažila všemožně toto téma využívat zejména v kritice strany ODS²⁰. Zavedení volby zanesla do svého programu v roce 1992 a následně v roce 2006. Ve svých návrzích nebyla ale k volbě nijak blíže specifická (Musilová – Šedo: 2013: 17).

V roce 2011 propukaly neshody mezi ODS a ČSSD ohledně návrhu přímé volby. Neshody panovaly hlavně v otázkách pravomocí prezidenta a v otázce jmenování vedení ČNB. Strana ČSSD se zasazovala o omezení některých pravomocí například o omezení imunity prezidenta. Po dlouhém dohadování mezi těmito dvěma stranami byl nakonec návrh přijat (Bek, 2011). Téměř jednoznačná podpora klubu ČSSD byla právě pro schválení návrhu rozhodující. Opomíjet nemůžeme ani hlasy senátorů ODS, přičemž pro přijetí návrhu jich hlasovala téměř polovina (Musilová – Šedo, 2013: 33).

5. 2. 3 Postoj několika dalších politických stran

Postoj k přímé volbě, byl pro stranu KSČ spíše neutrální. Nejdůležitější pro stranu KSČ bylo zachování parlamentního režimu, přičemž by se prezidentovi neměly zvyšovat pravomoci. Strana zelených se ke změně začala přiklánět od roku 2002 a strany TOP 09 a VV ji před volbami 2010 začaly změnu též podporovat (Musilová – Šedo, 2013: 19). Strana zelených v roce 2008 přišla se zajímavým návrhem, přičemž jeho obsahem bylo vyhlášení referenda. V rámci něj by se občané mohli

²⁰ ČSSD kritizovala ODS za jejich nedostatečnou snahu o prosazení změny Ústavy.

vyjádřit k možné změně volby prezidenta republiky. Návrh byl ale omezen jen na mechanismus volby a nominaci kandidátů. Navrhovatelé ale nakonec vzali svůj návrh po prvním čtení zpět v roce 2009, s ohledem na proces, týkající se návrhu ČSSD z roku 2007 a 2009 (Kudrna, 2011: 22). Téměř ze všech předložených návrhů odpovídal potřebné úrovni jen návrh podaný z řad ČSSD.

5. 3 Názor na přímou volbu prezidenta očima odborníků

Argumentů pro zavedení nebo případně nezavedení bylo vyřčeno mnoho. Většina odborníků se k přímé volbě stavěla negativně. Mnozí se předháněli v nabízení názorů a připomínek, podle nichž by se přímá volba zavádět neměla. Z publikací odborníků (viz Kubát, Šimíček) se dozvíme některé jejich názory na přímou volbu.

Podle politologa V. Šimíčka jsou argumenty pro a proti vcelku vyrovnané, a proto nabídl v jednom ze svých článků, možnou alternativu mezi přímou a nepřímou volbou. V té by byl prezident volen zvláštním a „ad hoc“ utvářeným orgánem²¹. Dle jeho návrhu by byl parlament doplněn počtem delegátů ze zastupitelstev krajů hlavního města Prahy. Odkazoval na SRN, kde je prezident volen Spolkovým shromážděním a také na Itálii a Estonsko, kde se tato možnost osvědčila. Výhodnost tohoto modelu vidí v eliminaci nevýhod přímé i nepřímé volby. Model by podle něj odpovídal ústavnímu systému České republiky, což by nevyžadovalo jeho zásadní změny. Přínos by byl také takový, že mechanismus volby by nebyl tak finančně náročný. Dalším argumentem bylo možné zapojení i menších politických stran do volebního procesu, což by mohlo zvýšit pluralitu politické soutěže (Šimíček, 2001: 388).

²¹ Tímto orgánem míní sbor volitelů.

5. 3. 1 Argumenty pro zavedení přímé volby prezidenta

Mezi zastánce přímé volby patří mimo jiné politolog Jiří Pehe, který argumentuje, že „*demokratické systémy jsou pružné organismy, které na cizorodé prvky reagují*“ a že by se zbytečně nemělo tvrdit dopředu, že by měla změna destabilizovat politický systém (Pehe, 2013a). Níže jsou shrnuté argumenty pro a proti některých odborníků viz (Musilová – Šedo 2013: 11-12).

Pozitiva přímé volby

- Přímá konaná volba posílí mandát přímo zvoleného prezidenta.
- Zvýší zájem občanů o politiku, kteří zároveň získají větší důvěru v politický systém.
- Přímá volba vyplní společenskou poptávku, která je dlouhodobě pozorovatelná.
- S přímou volbou se bude moci předejít situaci, že by došlo k zablokování volby prezidenta.
- Zavedena by měla být také proto, že v Evropě je běžnou záležitostí a převládá.
- Mohla by zabránit neshodám mezi politickými stranami při volbě prezidenta, které se objevily při prezidentských volbách v roce 2003 a 2008.
- Hlavním argumentem pro zavedení je často zmiňovaná prezidentská nadstranickost. Prezident by měl být nadstranický, protože by nebyl volen parlamentními stranami, podle M. Kubáta jde ale jen o přechodný stav (Kubát, 2013: 103).

5. 3. 2 Argumenty proti zavedení přímé volby prezidenta

Mezi nejvýraznější námitky proti zavedení patří:

- Přímá volba neodpovídá parlamentnímu modelu demokracie a může přinést do systému nestabilitu.
- Není nutné, aby byla posílená legitimita prezidenta, protože bez zvýšení prezidentských pravomocí sama osobě nic neznamena.
- Může dojít ke zpochybnění nestrannosti přímo voleného prezidenta a strany by pak mohly mít rozhodující slovo při výběru kandidáta a vést pak „nejúčinnější“ kampaň.
- Důležitým protiargumentem je také obava z toho, že dojde k poklesu voličů v některých volbách²².
- Mnozí experti se v případě zavedení přímé volby prezidenta obávali toho, že by měl zvolený prezident silnější mandát než vláda (Tabery, 2011: 13).
- Díky přímé volbě by se mohly také zvyšovat šance populistických kandidátů.
- V neposlední řadě argument, že celé pořádání přímé volby bude velmi nákladné.
- *„Nedůstojně vedené volební kampaň“.*

Přímá volba legitimitu prezidenta jistě posílí, jak mnozí zastánci volby tvrdí. V tomto ohledu souhlasí i M. Kubát. Zároveň ale dodává, že není jasné, proč by měl prezident vyšší legitimitu získat. Podle něj by Česká republika měla projít reformou demokratického režimu, protože

současný parlamentní režim neodpovídá stávajícím společenským a politickým podmínkám. Je výrazně poškozen a nefunguje, tak jak by fungovat měl. Změna by mohla vést k zavedení poloprezidentského režimu. Jeho zavedení je ale z politických důvodů nepravděpodobné. Nástrojem k této racionalizaci českého parlamentu by mohla být reforma volebního systému do dolní komory Parlamentu České republiky (Kubát, 2013: 106-107).

5. 4 Postoj bývalých prezidentů České republiky Václava Havla a Václava Klause k přímé volbě

Václav Klaus a Václav Havel zaujímali k přímé volbě odlišný názor. Václav Klaus se stavěl proti jejímu zavedení, kdežto Havel byl jejím zastáncem a propagátorem. Již se vznikem samostatného českého státu se Václav Havel stavěl k myšlence přímé volby a s blížícím se koncem svého volebního období 2003 od myšlenky neustoupil. Pro *Mladou frontu Dnes* se tehdy vyjádřil, že „*čím déle funkci prezidenta zastává, tím větším příznivcem přímé volby je*“ (Havel, 2002).

Václav Klaus se k přímé volbě staví kriticky a ve svém tehdejší projev pro *Lidové noviny* se vyjádřil: „*Nevěřím svým očím, když vidím, že se jedna skupina našich politiků snaží vyhrát parlamentní volby na základě tématu přímé volby prezidenta. Přímá volba prezidenta v České republice nemá tradici, ještě nikdy v historii u nás nic takového nebylo, neodpovídá tomu ani celek našeho ústavního systému a je naprosto evidentní, že je to v dnešní době pokus o jednu konkrétní volbu, resp. o jednu konkrétní nevolbu*“ (Klaus, 2002). Jak jsem výše zmínila, strana ODS, společně s Václavem Klausem, byla odpůrkyní přímé volby.

²² Odkazují na pokles volební účasti v parlamentních volbách na Slovensku po zavedení přímé volby prezidenta v letech 2004-2005, přičemž účast ve volbách klesla o 10-15%.

Na přelomu roku 2002/2003 se ale začala k přímé volbě přiklánět za účelem zvolení Václava Klause prezidentem (Kudrna, 2011: 18).

5. 5 Poslední kroky ke změně na přímou volbu – vládní návrh ústavního zákona

Ke konci roku 2010 se někdejší volební koalice ODS, TOP 09 a Věci veřejné, zavázala ve svém programovém prohlášení k zavedení přímé volby. Aby mohlo dojít k jejímu zavedení, byla zapotřebí změna Ústavy České republiky a následná novelizace volebního zákona. K těmto krokům bylo oprávněné Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti²³. Několik měsíců po sestavení vlády Petra Nečase (ODS)²⁴, přišla vláda se závazkem, že do roku 2013 vytvoří zázemí pro to, aby si občané mohli zvolit svou hlavu státu. Bylo třeba, aby se na znění zákona dohodla 3/5 většina v Poslanecké sněmovně a Senátu. V roce 2010 začalo docházet ke zmiňovaným rozporům mezi stranami ODS a ČSSD v požadavcích, ohledně způsobu volby prezidenta. ODS se zasazovala o to, aby se pravomoci prezidenta neměnily. Spory se týkaly také toho, zda bude prezidentská volba dvoukolová nebo jen jednokolová. Díky těmto sporům hrozilo, že ke schválení změny přímé volby opět nedojde. Konečná verze návrhu byla předložena Poslanecké sněmovně v červnu roku 2011. Vláda schválila dvoukolovou volbu, ale přesto spory mezi ODS a ČSSD pokračovaly nadále²⁵.

²³ Vláda České republiky (2011). *Přímá volba prezidenta* (www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/prima-volba-prezidenta--78534, 02. 01. 2014).

²⁴ Vládní koalice ODS, TOP 09, VV.

²⁵ Vláda České republiky (2012). *Vláda posvětila přímou volbu prezidenta* (<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-posvetila-primou-volbu-prezidenta-84982/>, 02. 01. 2014).

5. 5. 1 Podoba návrhu ústavního zákona

První návrh ústavního zákona byl předložen Poslanecké sněmovně ve třech variantách. Na jednokolovém většinovém volebním systému byla založena varianta první. Vítězem by se stal kandidát, který by obdržel nejvyšší počet platných hlasů. Dle druhé varianty měla být volba dvoukolová většinová, kde by rozhodovala nadpoloviční většina hlasů. Pokud by tomu tak v prvním kole nebylo, následovalo by kolo druhé, do kterého by postoupili dva kandidáti, přičemž o vítězi by rozhodoval vyšší počet hlasů. Poslední varianta byla stavěná též na dvoukolovém většinovém volebním systému, s tím rozdílem, že byla stanovená dolní hranice počtů získaných platných hlasů. Tato hranice byla stanovena na 12,5 % hlasů všech oprávněných voličů. Pokud by této hranice nedosáhli alespoň dva kandidáti, do druhého kola by pak postoupili nejúspěšnější kandidáti z kola prvního²⁶.

5. 5. 2 Zákon o přímé volbě prezidenta

Konečný návrh byl předložen vládou 29. června roku 2011. Na doporučení Miroslavy Němcové byl návrh projednán Ústavně právním výborem. Dne 20. září roku 2011 došlo k prvnímu čtení návrhu předloženého zákona a na základě usnesení č. 702 byl návrh zákona přikázán k projednání výborům²⁷.

Tento pozměňovací návrh byl přijat až ve třetím čtení návrhu zákona, které proběhlo 14. prosince. Pro jeho schválení hlasovalo 159 přítomných poslanců. Tento návrh byl, kromě nesouhlasu tří poslanců

²⁶ Vláda České republiky (2011). *Přímá volba prezidenta* (www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/prima-volba-prezidenta--78534, 02. 01. 2014).

²⁷ Sněmovní tisk 415/1, část č. 1/2.

z řad ODS, přijat²⁸. Na schůzi Senátu byl návrh projednán v únoru roku 2012²⁹. Přestože hrozilo, že bude muset být návrh opět pozměněn, vydal Senát usnesení č. 514, pomocí něhož návrh zákona schválil. Jednal tak hlavně z časových důvodů. Zavedení přímé volby bylo schváleno dne 8. února roku 2012, protože zákon musel vzejít v platnost 1. října roku 2012, aby se stihly termíny pro prezidentskou volbu v roce 2013. Svým podpisem ústavní zákon stvrdil tehdejší prezident Václav Klaus dne 17. února 2012. On sám se ale k příznivcům přímé volby prezidenta, jak jsme se dozvěděli, nehlásil. Jeho pravomoci ho avšak neopravňovaly k tomu, aby mohl tento zákon vetovat³⁰.

5. 5. 3 Ústavní zákon č. 71/2012 Sb.

Po 23 letech vstoupil návrh jako Ústavní zákon č. 71/2012 Sb. v platnost dne 1. listopadu 2012, ovšem s výjimkou některých ustanovení, které se měly vázat na nově zvoleného prezidenta. Zákon nahradil ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Podle článku č. 56 bylo stanoveno, že volba prezidenta bude uskutečněná pomocí tajného hlasování v souladu s všeobecným, rovným a přímým volebním právem. Bylo stanoveno, že volby budou probíhat dvoukolovým způsobem, přičemž prezidentem republiky bude zvolen takový kandidát, který získá nadpoloviční většinu hlasů. Pokud dojde k situaci, kdy ve druhém kole získá nadpoloviční většinu více kandidátů, budou vyhlášeny nové prezidentské volby. Dle odstavce 5 čl. 56 může kandidáta navrhnout každý občan České republiky, který dosáhl plnoletosti, přičemž jeho petiční návrh musí být

²⁸ Novela zákona, Ústava České republiky, 32. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 14. prosince 2011.

²⁹ Sněmovní tisk 415.

³⁰ Ihned (2012). *Klaus se podepsal pod „fatální chybu“*. Přímé volbě prezidenta už nic nebrání (zpravy.ihned.cz/cesko/c1-54762530-klaus-se-podepsal-pod-fatalni-chybu-prime-volbe-prezidenta-uz-nic-nebrani, 02. 01. 2014).

stvrzen minimálně 50 tisíci podpisy občanů České republiky. Pokud kandidáta navrhne senátor, je zapotřebí souhlasu minimálně deseti jejich členů. Kandidátní listinu může podat také nejméně 20 poslanců³¹.

Aktivní volební právo je přiděleno každému občanovi České republiky, který dosáhl věku 18 let. Co se týče stanovení lhůty prezidentských voleb, konají se v posledních šedesáti, ale nejpozději třiceti dnech, funkčního volebního období stávajícího prezidenta republiky. Kandidátem se může stát osoba starší 40 let, která je držitelem českého občanství. Prezident je zvolen na pětileté funkční období, kdy svou funkci stvrzuje složením slibu – inaugurací. Svůj slib vkládá do rukou předsedy Senátu na schůzi obou komor Parlamentu. Neskládá ho do rukou předsedy Poslanecké sněmovny, jak tomu bylo doposud. V případě, že se prezident sám chce vzdát svého úřadu, odevzdá svou případnou rezignaci do rukou předsedy Senátu³².

5. 5. 4 Pravomoci a postavení prezidenta po zavedení přímé volby

Na základně přijetí novely Ústavy nebyly prezidentovi žádné nové pravomoci svěřeny ani odebrány. S přijetím novely byla, jak jsme se od odborníků dozvěděli, posílena jeho legitimita. Výraznou odlišnost zaznamenáváme ve ztížené možnosti odvolání prezidenta (Antoš, 2011: 28). Novela dále rozšířila důvody pro jeho odvolání. Nově Senát může se souhlasem dolní komory Parlamentu podat proti prezidentovi ústavní žalobu i pro hrubé porušení Ústavy. S žalobou se pak následně obrací k Ústavnímu soudu. V minulosti to bylo možné jen za velezradu. K přijetí návrhu ústavní žaloby je ale zapotřebí souhlas

³¹ Právě toto ustanovení se stalo předmětem ostré kritiky a předmětem mnoha diskuzí, kdy se proti němu odvolal k Nejvyššímu soudu, například Tomio Okamura,

³² Ústavní zákon čl. 60 a 61 České republiky.

3/5 většiny přítomných senátorů. V Poslanecké sněmovně musí s návrhem žaloby souhlasit 3/5 většina všech poslanců. Zároveň mají poslanci ode dne podání žaloby tři měsíce na to, aby souhlas vyslovili. Pokud tak do tří měsíců neučiní, znamená to, že s návrhem souhlasí. Omezena byla i prezidentova imunita, která je nyní platná pouze po dobu funkčního období prezidenta republiky³³.

5. 5. 5 Prováděcí zákon č. 275/2012

Po schválení zákona, který zplnomocnil občany České republiky, aby si mohli zvolit svého prezidenta, bylo tedy ještě zapotřebí schválit zákon, který by veškeré výše zmiňované podrobnosti stanovil. K tomuto účelu byl předložen návrh prováděcího zákona č. 275/2012 Sb. Podle paragrafu 2 bylo stanoveno, že prezidentská volba se uskuteční ve dvou dnech a to v pátek a v sobotu. První den konání voleb se uskuteční od 14:00 do 22:00 hodin, následující den pak od 8:00 do 14:00 hodin³⁴. Termín prvních prezidentských voleb byl vyhlášen na 11. a 12. ledna 2013. Druhé kolo se pak konalo 25. a 26. ledna 2013.

6 PRVNÍ PREZIDENTSKÁ VOLBA V NOVÉM KABÁTĚ

Celý průběh prezidentských voleb 2013 byl plný zvrátů a překvapení. O post prezidentského křesla se ucházelo hned několik zajímavých adeptů. Dokonce dva z nich už s prezidentskou volbou zkušenosti měli. Byla to Jana Bobošíková a Miloš Zeman. Do předvolebního boje se dostalo 9 kandidátů. Nejvýraznějším kandidátem v oficiální „devítce“ byl Vladimír Franz, který se svou image zaujal pozornost nejen v České republice, ale stal se výrazně diskutovanou osobou v zahraničních médiích. Dalším oficiálním

³³ Článek 65, odst. 2, 4 Ústavy České republiky.

³⁴ Prováděcí zákon č. 275/2012.

kandidátem byl pak Miloš Zeman, Jan Fischer, který byl médií označován za jasného vítěze prvního kola voleb, Karel Schwarzenberg, Táňa Fischerová, Zuzana Roithová, Jana Bobošíková, Přemysl Sobotka a Jiří Dienstbier.

V následující kapitole jsou také uvedeny kroky, které museli jednotliví kandidáti splnit, aby vůbec mohli být mezi oficiální uchazeče o prezidenta republiky úspěšně zařazeni. Důležité jsou také volební kampaně, které jsou nedílnou součástí demokratických voleb a představují pro kandidáty nejdůležitější předvolební období. V rámci nich se během několika měsíců před volbami, snaží oslovit co nejvíce voličů, což je pro budoucí výsledek zásadní (Kubát, 2007b: 294). Ale v souvislosti s nimi je zde spousta důležitých pravidel, kterými se musejí kandidáti podle zákona řídit.

6. 1 Kandidáti přímých prezidentských voleb v České republice 2013

Na následujících několika stranách se věnuji každému z kandidátů, kteří se o funkci prezidenta republiky v prezidentských volbách 2013 ucházeli. Od vyřazených kandidátů se dostanu až ke dvěma nejúspěšnějším kandidátům, kteří se dopravovali až do finálního, druhého kola voleb, Karlu Schwarzenbergovi a Miloši Zemanovi.

6. 1. 1 Kandidáti, kteří nesplnili podmínky kandidatury

Hned od začátku bylo jasné, že ti, kteří kandidátní listinu včas neodevzdali nebo ti, co ji odevzdali s nedostatečným počtem autogramů na petičních arších, se mezi kandidáty zařadit nemohli. Kandidátní listinu s nedostatečným počtem podpisů předložili Ministerstvu vnitra Petr Cibulka, Iveta Heimová, Roman Hladík, Anna Kašná, Jiří Kesner, Jindřiška Nazarská, Klára Alžběta Samková a Karel

Světnička. Počet podpisů se na jejich kandidátkách pohyboval jen v řádech několika stovek nebo tisíců podpisů³⁵.

Proti rozhodnutí Ministerstva vnitra se ohradila Klára Samková a Jiří Kesner, kteří podali stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. Samková nesouhlasila s povinností získat minimálně 50 000 podpisů, kterou stanovuje zákon. Tato hranice je podle jejích slov příliš vysoká. Kritika z její strany směřovala i k rozhodnutí Ministerstva vnitra, kdy doba na kontrolu kandidátních listin a následného rozhodnutí jí naopak přišla příliš krátká. Kesner se zase snažil zpochybnit registrace osmi oficiálních kandidátů. Oba ale nepochodili, protože jejich návrhy byly Nejvyšším správním soudem zamítnuty³⁶.

6. 2 Vyřazení kandidáti

V následující podkapitole jsou uvedeni 3 kandidáti, u kterých Ministerstvo vnitra, po provedené kontrole petičních archů, zjistilo, že jejich chybovost na kandidátních listinách je příliš vysoká a nesplňují podmínku pro její zaregistrování. Jednalo se o Vladimíra Dlouhého, Tomia Okamuru a Janu Bobošíkovou. Jejich počet podpisů nestačil k zařazení mezi kandidáty, avšak jeden ze tří uvedených adeptů se mezi prezidentské kandidáty přeci jen dostal.

³⁵ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny* (<http://www.mvcr.cz/clanek/rozhodnuti.aspx>, 09. 02. 2014).

³⁶ Lidovky (2012). *Samková a další uchazeči o Hrad bez podpisů u soudu neuspěli* (http://www.lidovky.cz/uchazeci-o-hrad-bez-potrebnych-podpisu-u-soudu-neuspeli-pjv-/zpravy-domov.aspx?c=A121213_101534_ln_domov_kh, 10. 02. 2014).

6. 2. 1 Vladimír Dlouhý

Vladimír Dlouhý, narozený v Praze 31. července roku 1953, byl jedním z kandidátů, kteří ucházeli o prezidentské křeslo (Renovica, 2013: 126). O svou kandidaturu se začal ucházet v roce 2012 jako neustranný kandidát. Celý jeho program byl konzervativního charakteru. Zajímavou myšlenkou, kterou mnohdy uváděl ve svých projevech, bylo snížení hranice aktivního volebního práva, kdy by voliči mohli volit již od 16 roku (Renovica, 2013: 124-125). Celkový součet sponzorských darů na prezidentskou kampaň činil 8 105 000 Kč³⁷, ale ani hojně sponzorovaná předvolební kampaň neumožnila Vladimíru Dlouhému zařazení mezi oficiální kandidáty na prezidenta republiky ve volbách 2013. Bylo mu dosti vyčítáno jeho členství v KSČ před rokem 1989³⁸.

To ale nebyl důvod, proč se Dlouhého jméno mezi oficiálními kandidáty neobjevilo. Důvodem bylo zjištění velké chybovosti v podpisových arších. Dlouhý předložil Ministerstvu vnitra 59 165 podpisů. Výsledný počet započtených občanů podepsaných na petici činil 38 687 a to nebylo v souladu se zákonem o volbě prezidenta republiky, který požaduje minimálně 50 000 podpisů. Ministerstvo vnitra tedy bylo nuceno Dlouhého z kandidátského postu vyřadit³⁹. Ten se na základě rozhodnutí Ministerstva vnitra rozhodl odvolat se k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně, kde ale soud jeho návrhu na odvolání nevyhověl (Šenkýř, 2012).

³⁷ Vladimír Dlouhý [nedatováno]. *Volební účet Vladimíra Dlouhého* (<http://www.vdlouhy.cz/volby/volebni-ucet/>, 29. 01. 2014).

³⁸ Česká televize (2012). *Vladimír Dlouhý* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204632-vladimir-dlouhy/>, 29. 01. 2014).

³⁹ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Ing. Vladimír dlouhý* (<http://www.mvcr.cz/soubor/vladimir-dlouhy-pdf.aspx>, 29. 01. 2014).

6. 2. 2 Tomio Okamura

Netradičním prezidentským kandidátem byl Tomio Okamura. Narodil se roku 1972 v Tokiu. Tento podnikatel česko-japonského původu je známý hlavně svými výstupy Asociace českých cestovních kanceláří a agentur. Okamura byl nejmladším uchazečem o post prezidenta České republiky. Impulzem k uvažování o prezidentské kandidatuře byl jeho úspěch v říjnových senátních volbách ve Zlínském kraji konaných roku 2012, ve kterých si obhájil křeslo (Renovica, 2013: 130). Svou kandidaturu na post prezidenta České republiky pro volby 2013 oznámil 20. října 2012. Tomio Okamura jako nezávislý kandidát dokázal nasbírat během poměrně krátké doby velký počet podpisů od svých příznivců (Pokorný – Novotný, 2012: A2). Díky tomu se veřejností začalo šířit, že nasbírané podpisy nesehnal legální cestou⁴⁰. Ukázalo se, že k manipulaci s podpisy Okamurovými sběrači skutečně došlo (Renovica, 2013: 135). Jeho kampaň byla oproti kampaním protikandidátů nejméně financovaná. Jeho náklady na předvolební kampaň činily 877 468 Kč⁴¹.

Stejným způsobem, jako Vladimír Dlouhý, byl Tomio Okamura vyřazen Ministerstvem vnitra České republiky ze seznamu kandidátů na prezidenta. Ze všech kandidátů měl Okamura zjištěnou největší chybovost v podpisových arších. Z jeho předložených 61 966 podpisů mu

⁴⁰ Byl nařčen z toho, že si Okamurovi sběrači podpisů společně s českým podnikatelem Pavlem Kořánem vzájemně opisovali potřebné údaje z několika petičních archů. Pavel Kořán byl též uchazečem o prezidentské křeslo, nedokázal však nasbírat dostatečný počet hlasů pro svoji kandidaturu.

⁴¹ Transparentní volby (2012). *Přehled aktuálního financování kampaně Tomia Okamury* (<http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-tomia-okamury>, 30. 01. 2014).

bylo uznáno pouhých 35 751 podpisů⁴². V prosinci roku 2012 se Okamura odvolal k Nejvyššímu správnímu soudu kvůli zpochybnění pravosti podpisů. Soud jeho stížnost zamítl, a tak se Okamura obrátil na Ústavní soud se stížností na zákon o přímé volbě prezidenta a požadoval změnu ústavy. Apeloval, aby byl termín konání voleb odložen, a podmínka získat potřebných 50 000 podpisů k získání registrace, byla zrušena. Předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský ale jeho žádost zamítl. Rychetský uvedl, že stanovená hranice je přiměřená a že zákon o přímé volbě sice jisté mezery má, ale věří, že nedostatky budou odstraněny (Kopecký, 2013). Tomio Okamura se tak mezi oficiální kandidáty nezařadil.

6. 2. 3 Jana Bobošíková

Jednou z mnoha kandidátů se stala známá tvář české politické scény Jana Bobošíková, která se narodila 29. srpna roku 1964 v Praze. V politické oblasti začala působit v roce 2004, kdy byla zvolena do Evropského parlamentu za politické hnutí Nezávislí. O prezidentský post se ucházela již v minulosti, a to při prezidentských volbách v roce 2008, kdy byl zvolen Václav Klaus. Jana Bobošíková vede stranu Suverenita – Blok Jany Bobošíkové, s jejímž programem vstoupila i do prezidentských voleb (Renovica, 2013: 8).

Svoji kandidaturu na post prezidentky České republiky oznámila Jana Bobošíková dne 29. 9. 2012, kdy dosáhla limitu podpisů občanů, stanoveného k oficiální kandidatuře⁴³. Kandidátní listinu na prezidentskou

⁴² Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Tomio Okamura* (<http://www.mvcr.cz/soubor/tomio-okamura-pdf.aspx>, 30. 01. 2014).

⁴³ Volba prezidenta [nedatováno]. *Jana Bobošíková* (http://www.volba-prezidenta.cz/jana_bobosikova_suverenita/?, 30. 01. 2014).

funkci podala 5. listopadu 2012⁴⁴. Její kampaň byla podporována iniciativou D. O. S. T.⁴⁵ spolu s osobou Jiřího Karlase⁴⁶. Své příznivce se snažila oslovit kontaktní kampaní ve svém „Bobobusu“, díky němuž se mohla setkávat s občany republiky přímo a získávala tak více a více podpisů. Její kampaň se téměř shodovala s kampaní do krajských voleb Bloku Jany Bobošíkové, v níž zastávala hodnoty právního státu, rodiny a vzdělání. Kritizovala také členství České republiky v Evropské unii. Celá její kampaň byla nepřilíš nákladná a nikterak zajímavá. Poměrně dlouhou dobu dokonce nevyužívala webové stránky k oslovení svých voličů. Tu založila až na začátku prosince 2012 (Eibl – Gregor – Macková, 2013: 71). Celkové náklady na její kampaň dosáhly pouze k částce 150 000 Kč⁴⁷, a díky ní si Bobošíková přišla na celkových 56 725 podpisů.

Při kontrole úředníků pověřených Ministerstvem vnitra ale byla u její kandidátní listiny zjištěna chybovost u více než 3 % podpisů. Výsledný počet uznaných podpisů občanů na petici byl pouze 45 429, a tak vypadla ze hry⁴⁸. Stejně jako její dva vyřazení kolegové Vladimír Dlouhý a Tomio Okamura podala Jana Bobošíková na rozhodnutí Ministerstva vnitra stížnost na Nejvyšší správní soud. Ona ale na rozdíl od nich u soudu pochodila a soud ji do boje o prezidentské křeslo vrátil zpět. Nejvyšší správní soud došel k závěru, že Ministerstvo vnitra postupovalo při kontrole kandidátních listin protizákonně, protože chybné podpisy na

⁴⁴ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny*. Ing. Jana Bobošíková (<http://www.mvcr.cz/soubor/jana-bobosikova-pdf.aspx>, 30. 01. 2014).

⁴⁵ Antiliberalní, xenofobní a nacionalistické uskupení.

⁴⁶ Bývalý lidovecký poslanec.

⁴⁷ Transparentní volby (2012). *Přehled aktuálního financování kampaně Jany Bobošíkové* (<http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-jana-bobosikove>, 01. 02. 2014).

⁴⁸ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny*. Ing. Jana Bobošíková (<http://www.mvcr.cz/soubor/jana-bobosikova-pdf.aspx>, 30. 01. 2014).

kontrolních vzorcích úředníci sčítali místo toho, aby je průměrovali⁴⁹. Na základě rozhodnutí soudu byla její kandidátní listina registrována 13. prosince 2012 s celkovým počtem 50 810 podpisů⁵⁰.

6. 3 Úspěšně registrovaní kandidáti

V následující části představím jednotlivé uchazeče o prezidentský post, kteří byli registrováni řádně dle ústavního zákona.

6. 3. 1 Jiří Dienstbier

Jiří Dienstbier mladší do prezidentské volby vstupoval jako místopředseda České strany sociálně demokratické, ve které působí již od roku 1997⁵¹. Tento politik se narodil 27. května roku 1969 ve Washingtonu a velmi populární je hlavně díky osobě svého otce, Jiřího Dienstbiera staršího, jakožto prvního polistopadového ministra zahraničí (Šícha – Eichler, 2013: 4). Jiří Dienstbier nebyl na kandidáta navrhnut jako výše zmínění kandidáti pomocí podpisů občanů, ale na základě toho, že jeho straničtí kolegové mu zajistili potřebný souhlas 28 senátorů k jeho kandidatuře (Pokorný – Novotný, 2012: A3).

I přes dostatečnou podporu zákonodárců se ale přesto ucházel o podpisy občanů České republiky a na podzim roku 2012 se mu podařilo získat 50 000 podpisů. Povedlo se mu tedy si svou kandidaturu stvrdit hned dvakrát. Se svojí předvolební kampaní začal v srpnu 2012.

⁴⁹ Idnes (2012). *DOKUMENT: jak soud rozhodl o kandidatuře Bobošíkové, Dlouhého a Okamury* (http://zpravy.idnes.cz/rozhodnuti-soudu-o-volbe-prezidenta-dvl-/domaci.aspx?c=a121213_115246_domaci_jw, 03. 03. 2014).

⁵⁰ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny*. Ing. Jana Bobošíková. Aktualizováno (<http://www.mvcr.cz/soubor/jana-bobosikova-registrace-pdf.aspx>, 30. 01. 2014).

⁵¹ Transparentní volby (2012). *Jiří Dienstbier* (<http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?kandidati=jiri-dienstbier>, 01. 02. 2014).

Heslo, se kterým mnohdy vystupoval, znělo „*Za spravedlivý stát*“ (Šícha, 2013: 28). Zpočátku byla jeho kampaň založena na oslovování především středolevých občanů a on sám byl zaměřený protikorupčně a proevropsky (Štědroň – Potůček – Prorok – Landovský – Říha, 2013: 157). Volební kampaň byla stavěná na osobním setkávání s voliči nebo prostřednictvím sociálních sítí. Celkové náklady za kampaň se vyšplhaly k necelým 17 milionům Kč⁵². Mezi oficiální prezidentské kandidáty byl Jiří Dienstbier zaregistrován na základě rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky, dne 23. listopadu 2012⁵³.

6. 3. 2 Táňa Fischerová

Řadu kandidátů rozšířila i ex poslankyně za US-DEU⁵⁴. Táňa Fischerová se narodila roku 1947 v Praze. V politice se objevila kolem roku 2002, kdy se při svém působení v Poslanecké sněmovně neúspěšně pokusila předložit návrh na změnu článku Ústavy, která by zavedla přímou volbu prezidenta. V roce 2008 založila Fischerová politické hnutí Klíčové hnutí, ve kterém i předsedá. Svou kandidaturu veřejně oznámila v červenci 2012 (Renovica, 2013: 50). Podporu získala jak ze svého Klíčového hnutí, tak i ze Strany zelených. Za tyto strany ale nekandidovala a kandidovala nezávisle⁵⁵.

Do své kampaně neinvestovala více než pár desítek tisíc korun a spíše než na finanční stránku se spoléhala na pomoc svých příznivců

⁵² Dienstbier 2013 [nedatováno]. *Hlavní kniha analytické evidence*

(http://www.dienstbier2013.cz/cms_dokumenty/JD_N%C3%A1klady1.pdf, 01. 02. 2014).

⁵³ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Mgr. Jiří Dienstbier* (<http://www.mvcr.cz/soubor/jiri-dienstbier-pdf.aspx>, 01. 02. 2014).

⁵⁴ US-DEU byla česká liberální pravicová politická strana. Na politické scéně působila od roku 1998 do 2010.

⁵⁵ Česká televize (2012). *Táňa Fischerová* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204645-tana-fischerova/>, 01. 02. 2014).

a rodiny. Při sbírání podpisů nepropagovala marketingovou manipulaci voličů, ale rozhodnutí nechávala čistě na jejich názorech⁵⁶. Volební program vycházel z programu Klíčového hnutí, přičemž klíčovými body programu jsou odpovědnost, společenství, svoboda, rovnost, bratrství, odpovědnost a tvořivost⁵⁷. Táňa Fischerová si svojí netradiční kampaní získala podporu 72 434 podpisů občanů. Po předložení petičních archů jí Ministerstvo vnitra přiznalo 64 961 podpisů, díky čemuž splnila podmínky registrace a 23. listopadu 2012 byla zaregistrována mezi oficiální kandidáty na prezidenta České republiky 2013⁵⁸.

6. 3. 3 Jan Fischer

Podle mnohých průzkumů kandidát, který byl od počátku předvolebního dění považován za jasného favorita byl Jan Fischer. Prokazovaly to i mnohé volební statistiky. Kandidát Fischer se narodil 2. ledna roku 1951 v Praze. V roce 1980 vstoupil do Komunistické strany Československa, ve které setrval až do konce totalitního režimu. Fischer se na politické scéně objevil v roce 2009 po pádu vlády Mirka Topolánka. Po vyslovení nedůvěry Topolánkově vládě Jan Fischer zaujal místo premiéra úřednického kabinetu, kterého vykonával až do roku 2010⁵⁹. Nezávislou kandidaturu do prezidentských voleb oznámil Jan Fischer dne

⁵⁶ Novinky (2012). *Podpisy pro Táňu Fischerovou shání sběrači až v Bruselu* (<http://www.novinky.cz/domaci/282362-podpisy-pro-tanu-fischerovou-shani-sberaci-az-v-bruselu.html>, 01. 02. 2014).

⁵⁷ Prezidentka TF [nedatováno]. *Politický program* (<http://prezidentkatf.cz/t-fischerova/politicky-program>, 01. 02. 2014).

⁵⁸ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Tatána Fischerová* (<http://www.mvcr.cz/soubor/tatana-fischerova-pdf.aspx>, 01. 02. 2014).

⁵⁹ Česká televize (2012). *Jan Fischer* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204636-jan-fischer/>, 01. 02. 2014).

27. srpna 2012⁶⁰.

Celá jeho kampaň byla financovaná především ze soukromých zdrojů. Velmi štědrým sponzorem jeho kampaně byl magnát Tomáš Chrenek, který mu pro získání voličů věnoval kolem 14 milionů korun (Renovica, 2013: 37). Podle vyčíslení na jeho oficiálních webových stránkách přišla Jana Fischera kampaň na téměř 28 milionů korun⁶¹. Ve svém volebním programu se vymezoval proti extremismu, pokusil by se o zrušení trestní a správní imunity prezidenta a poslanců a podporoval by investice do vzdělání⁶². Fischer odevzdal kandidátní listinu spolu se 101 261 podpisy na petičních arších. Po provedené ministerské kontrole o mnoho podpisů přišel, přesto splnil podmínku 50 000 podpisů a byl tak řádně zaregistrován mezi kandidáty⁶³.

6. 3. 4 Zuzana Roithová

Někdejší ministryně zdravotnictví 90. let Zuzana Roithová se též ucházela o post prezidentského křesla. Zuzana Roithová se narodila se 30. ledna 1953 v Praze. Po její funkci ministryně zdravotnictví se stala senátorkou pro Prahu 10 a koncem roku 1999 se stala členkou KDU-ČSL, za kterou v prezidentských volbách 2013 kandidovala⁶⁴. Po jejím působení v Senátu získala funkci poslankyně Evropského parlamentu, kde zaujímá dodnes místo mezi členy politické frakce

⁶⁰ Volba prezidenta [nedatováno]. *Jan Fischer* (http://www.volba-prezidenta.cz/jan_fischer/?, 01. 02. 2014).

⁶¹ Jan Fischer [nedatováno]. *Financování* (<http://www.jan-fischer.cz/kancelar/financovani>, 02. 02. 2014).

⁶² Jan Fischer [nedatováno]. *Můj program* (<http://www.jan-fischer.cz/muj-program>, 02. 02. 2014).

⁶³ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Ing. Jan fischer CSC.* (<http://www.mvcr.cz/soubor/jan-fischer-pdf.aspx>, 02. 02. 2014).

⁶⁴ Prezident Roithová [nedatováno]. *Životopis* (http://prezident.roithova.cz/clovek_zivotopis/, 02. 02. 2014).

Evropské lidové strany⁶⁵.

Zuzana Roithová oznámila veřejnosti svoji kandidaturu v červenci 2012. Její kandidatura byla podporována hlavně ze strany KDU-ČSL (Renovica, 2013: 73). Volební heslo, se kterým vstupovala do prezidentského boje, bylo „ČLOVĚK“⁶⁶. Je zastánkyní Evropské unie, NATO, boje proti korupci a za důležité považuje i vzdělání, do kterého investice podle ní představují klíč k hospodářskému a společenskému růstu⁶⁷. Jelikož samotná kandidátka odmítla investovat do kampaně velké množství finančních prostředků, nebyla kampaň nijak hojně financovaná, a tím pádem nebyla ani příliš nápadná (Eibl – Gregor – Macková: 2013: 89). Celkové náklady na kampaň se vyšplhaly jen k 712 tisíc Kč⁶⁸. Díky přehlednosti své kampaně měla při kontrole Ministerstva vnitra zjištěnou i nejmenší chybovost ze všech kandidátů (Renovica, 2013: 73). Z celkového počtu předložených podpisů 81 199 ji bylo po provedené kontrole přiznáno 77 066 podpisů občanů. Roithová se tak mohla se tak začlenit mezi oficiální uchazeče přímé volby prezidenta pro rok 2013⁶⁹.

6. 3. 5 Vladimír Franz

Když se objevila zmínka o tom, že by se Vladimír Franz ucházel o místo prezidenta České republiky, mnozí si mysleli, že jde spíše jen

⁶⁵ Česká televize (2012). *Zuzana Roithová* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204635-zuzana-roithova/>, 02. 02. 2014).

⁶⁶ Jedná se o zkratku termínů Česko, lidskost, odpovědnost, všichni, Evropa, křesťanská demokracie.

⁶⁷ Prezident Roithová [nedatováno]. *Teze* (http://prezident.roithova.cz/clovek_teze/, 02. 02. 2014).

⁶⁸ Prezident Roithová [nedatováno]. *Výkaz zisků a ztrát* (<http://prezident.roithova.cz/upload/vykaz-zisku-a-ztraty.pdf>, 02. 02. 2014).

⁶⁹ Ministerstvo vnitra české republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Mudr. Zuzana Roithová* (<http://www.mvcr.cz/soubor/zuzana-roithova-pdf.aspx>, 02. 02. 2014).

o recesi. Zarážející byla pro mnohé jeho výstřední vizáž, která vyvolala mediální rozruch nejen v řadách českých občanů. Vladimír Franz se narodil dne 25. května roku 1959 v Praze. Vladimír Franz začal o své kandidatuře uvažovat poté, co prostřednictvím sociální sítě Facebook zjistil, že by díky velké mediální podpoře svých fanoušků mohl mít šanci. Kampaň byla vedena především skrze internetové sociální sítě. *Tour de Franz*, jak byla nazvána, byla založena na návštěvách měst po České republice (Renovica, 2013: 59-60). Mítinky po České republice objížděl ve své limuzíně s názvem *Air Franz One*⁷⁰. Jeho organizátoři vydávali také magazín *Franzin*⁷¹, který se rozhodl podle jeho slov vydávat proto, že tato forma oslovování voličů je mnohem přívětivější než volební billboardy⁷².

Tento kandidát se stal zajímavým adeptem především pro mladé voliče a zahraniční novináře. Prostředky na prezidentskou kampaň se vyšplhaly na půl milionu korun⁷³. Jelikož kandidát neměl k politice žádné vazby, o politických názorech a postojích se v jeho kampani téměř nemluvalo⁷⁴. Kandidátní listina Vladimíra Franze, podaná dne 5. listopadu 2012, obsahovala 78 877 podpisů občanů. Z tohoto počtu mu bylo uznáno 75 709 podpisů a Vladimír Franz se tak mohl zařadit do žebříčku prezidentských kandidátů 2013⁷⁵.

⁷⁰ Toto byla parafráze letounu prezidenta USA s volacím znakem Air Force One.

⁷¹ Idnes (2012). *PROFIL: Franz uchvátí mládež a rebely. Naučím se i řídit stát, říká* (http://zpravy.idnes.cz/kandidat-na-prezidenta-vladimir-franz-d89-/domaci.aspx?c=A121203_121000_domaci_jw, 06. 02. 2014).

⁷² Vladimír Franz [nedatováno]. *Franzin 1 právě vychází* (<http://vladimirfranz.cz/franzin-1-prave-vychazi/>, 06. 02. 2014).

⁷³ Vladimír Franz [nedatováno]. *Výkaz zisků a ztráty* (http://vladimirfranz.cz/wp-content/uploads/2013/03/V%C3%BDkaz_zisku_a_ztr%C3%A1ty_ve_zjednodu%C5%A1en%C3%A9m_rozsahu.pdf, 06. 02. 2014).

⁷⁴ Vladimír Franz [nedatováno]. *Bio* (<http://vladimirfranz.cz/bio/>, 02. 02. 2014).

⁷⁵ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Prof. JUDr. Vladimír Franz* (<http://www.mvcr.cz/soubor/vladimir-franz-pdf.aspx>, 02. 02. 2014).

6. 3. 6 Přemysl Sobotka

Přemysl Sobotka se narodil 18. května 1944 v Mladé Boleslavi. Patří mezi spoluzakladatele Občanského fóra, kde setrval až do jeho rozpadu a následně se stal roku 1991 členem Občanské demokratické strany, ve které působí až dodnes (Renovica, 2013: 94-95). Přemysl Sobotka je nejdéle sloužícím členem horní komory Parlamentu, do kterého byl v roce 2010 zvolen již počtvrté. V něm působil od roku 2004 do 2010 jako jeho předseda. Dnes vykonává Přemysl Sobotka post místopředsedy⁷⁶. Na konci dubna 2012 se uskutečnily historicky první primární prezidentské volby strany ODS, ve kterých Přemysl Sobotka zvítězil. Přemysl Sobotka se do primárek dostal společně s poslancem Evropského parlamentu Evženem Tošenovským, kterého porazil o 105 hlasů a vybojoval si tak kandidátský post⁷⁷.

Přemysl Sobotka ohlásil svou oficiální kandidaturu na prezidenta republiky 23. září 2011⁷⁸. Jeho kandidátní listinu podpořilo 51 poslanců dne 25. října 2012. Pro jeho nominaci se zasadilo také 24 senátorů, načež 23. listopadu 2012 byla kandidátní listina zaregistrována⁷⁹. Svůj volební program nazval *Deset jistot*. Vymezoval se v něm proti korupci, byrokracii, federalizaci Evropské unie a je toho názoru, že o zavedení

⁷⁶ Přemysl Sobotka [nedatováno]. *Kdo jsem* (<http://www.premyslsobotka.cz/kdo-jsem/>, 06. 02. 2014).

⁷⁷ ODS (2012). *Konečné výsledky prezidentských primárek: ODA nominuje Přemysla Sobotku* (<http://www.ods.cz/clanek/1744-konecne-vysledky-prezidentskych-primarek-ods-nominuje-premysla-sobotku>, 07. 02. 2014).

⁷⁸ Novinky (2011). *Přemysl Sobotka zahájil cestu na Hrad* (<http://www.novinky.cz/domaci/245541-premysl-sobotka-zahajil-cestu-na-hrad.html>, 06. 02. 2014).

⁷⁹ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. MUDr. Přemysl Sobotka* (<http://www.mvcr.cz/soubor/premysl-sobotka-pdf.aspx>, 06. 02. 2014).

Eura by měli rozhodnout občané v referendu⁸⁰. Velmi výrazně se profiloval jako antikomunista. Na tomto faktu byla také stavěna jeho kandidatura (Renovica, 2013: 99). Jeho kampaň byla financována především stranou ODS a určitý finanční obnos do něj vložil sám Sobotka. Volební kampaň byla organizována volebním štábem s podporou ODS spolu s mnoha externími odborníky a přišla na 14,5 milionů korun⁸¹.

6. 3. 7 Karel Schwarzenberg

Nejstarším uchazečem o prezidentské křeslo byl Karel Schwarzenberg. Narodil se 10. prosince roku 1937 v Praze. V roce 2009 byl nespokojen s tehdejší politickou scénou a tak společně s Miroslavem Kalouskem založili stranu TOP 09, ve které byl ke konci roku zvolen jejím předsedou. Funkci šéfa diplomacie vykonával až do června roku 2013⁸².

Karel Schwarzenberg podal svou kandidátní listinu 18. října 2012 a kandidoval za svoji stranu TOP 09, ve které ho podpořilo 40 poslanců a několik členů hnutí Starostů a nezávislých. Díky dostatečné podpoře zákonodárců tak nemusel sbírat podpisy občanů. Svoji oficiální kandidaturu však oznámil již v září 2011 (Renovica, 2013: 85). Hlavním bodem programu v první části jeho volební kampaně *Hlásím se do služby*, bylo vzdělání. Zlepšení české úrovně vzdělanosti je podle něj prioritní a dopomoci by mu mohlo zavedení školného⁸³. Na svůj transparentní

⁸⁰ Přemysl Sobotka [nedatováno]. *Co prosazují* (<http://www.premyslsobotka.cz/co-prosazuji/>, 06. 01. 2014).

⁸¹ Transparentní volby (2012) *Přehled aktuálního financování kampaně Přemysla Sobotky* (<http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-premysla-sobotky>, 06. 02. 2014).

⁸² Volím Karla [nedatováno]. *Život Karla Schwarzenberga, to jsou moderní české dějiny* (<http://www.volimkarla.cz/wp-content/uploads/cv-karel-schwarzenberg.pdf>, 08. 02. 2014).

⁸³ Volím Karla [nedatováno]. *Program* (<http://www.volimkarla.cz/program/>, 08. 02. 2014).

účet si ze svého osobního majetku přispěl částkou 2 mil. korun. Nejvíce však byla kampaň sponzorována stranou TOP 09. Mezi mediální podporovatele jeho kandidatury patřilo opravdu velké množství lidí. Byl to například zpěvák Matěj Ruppert, nebo režisér Miloš Forman⁸⁴. Kampaň doprovázená plakáty, tričky a dalšími předměty s logem podobizny Karla s „pankáčským čírem“ a heslem *Karel is not dead* oslovila především mladé voliče. Kampaň byla doprovázena i návštěvami po krajích České republiky. Voliče oslovovala i prostřednictvím sociálních sítí (Renovica, 2013: 86). Před prvním kolem voleb dokázal díky takto vedené kampani oslovit během krátké chvíle velkou část populace. Celkové náklady na kampaň se vyšplhaly k částce 36,3 mil. Kč⁸⁵.

6. 3. 8 Miloš Zeman

Posledním kandidátem, kterého jsem záměrně zařadila až na konec, je Miloš Zeman. Miloš Zeman se narodil 28. září roku 1944 v Kolíně. Po studích se během Pražského jara 1968 stal členem Komunistické strany Československa, kde působil jako ekonom v několika státních podnicích. V tomto roce také podal přihlášku do sociální demokracie, která se obnovovala, ale režim stále bránil jejímu vzniku. Po okupaci Československa v roce 1970 byl z komunistických řad vyloučen za to, že ostře kritizoval nastupující normalizační režim⁸⁶.

Miloš Zeman již za sebou jednu prezidentskou kandidaturu měl. O post prezidenta České republiky se ucházel v roce 2003 a v souvislosti

⁸⁴ Volím Karla [nedatováno]. *Podporovatelé* (<http://www.volimkarla.cz/podporovatele/>, 08. 02. 2014).

⁸⁵ Volím Karla [nedatováno]. *Závěrečná zpráva* (http://www.volimkarla.cz/wpcontent/uploads/2013/03/zaverecna_zprava.pdf, 08. 02. 2014).

⁸⁶ Vláda České republiky [nedatováno]. *Miloš Zeman* (<http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/rejstrik-predsedu-vlad/milos-zeman-18021/>, 08. 02. 2014).

s jeho neúspěchem, kdy byl z volby vyřazen již v prvním kole, se zcela stáhl z vrcholné politiky. V roce 2009 se vrátil zpět do aktivního politického života, načež založil novou politickou stranu Strany práv občanů Zemanovci⁸⁷, kde od roku 2010 vykonával funkci jejího čestného předsedy (Eibl – Gregor – Macková, 2013: 85). Zeman předložil, jako první ze všech potenciálních kandidátů, svou kandidátní listinu Ministerstvu vnitra 1. listopadu 2012. Následně bylo zahájeno řízení a z celkového počtu získaných podpisů na podpisových arších 106 018, mu bylo po provedené kontrole přiznáno 82 856 podpisů. Splnil tak podmínky registrace kandidatury⁸⁸. Svou předvolební kampaň zahájil již v srpnu roku 2012, kdy jeho billboardovou aktivitu hradila především strana SPOZ. Zeman vsázel ve své kampani především na své charisma (Renovica, 2013: 110).

Zeman odpůrcem udělování milostí, ke které se vyjádřil tak, že v případě jeho zvolení by je neuděloval, až na pár výjimek, vůbec. Sám sebe označuje za euro federalistu, tudíž by stál za zavedením eura⁸⁹. K největším finančním donátorům kampaně Miloše Zemana se patřil Miroslav Šlouf, šéf české pobočky Lukoil, Nejedlý a podnikatel Gajdoš. Celkové finanční prostředky vynaložené na kampaň Miloše Zemana dosáhly 37,2 milionů korun (Jurková – Součková, 2013). Výrazným projevem v jeho kampani se stala určitá míra odporu k novinářům. Mnohdy se o novinářích a médiích vyjadřoval jako o „hyenách, póvlu

⁸⁷ Dále jen SPOZ.

⁸⁸ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny*. Ing. Miloš Zeman (<http://www.mvcr.cz/soubor/milos-zeman-pdf.aspx>, 08. 02. 2014).

⁸⁹ Idnes (2012). PROFIL: *Zeman není na peníze. Kdysi ho komunisté zařídli, teď ho platí* (http://zpravy.idnes.cz/profil-kandidata-na-hrad-milose-zemana-dx3-/domaci.aspx?c=A121112_102048_domaci_jw, 08. 02. 2014).

nebo podvratáčích“. Na jeho bonmoty reagovala celá řada médií a jeho nevěřelý vztah k médiím byl pro jeho kampaň typický (Syrůček, 2013: 11).

6. 4 Registrace kandidátů

Příhlášku k volbě mohli uchazeči podat nejpozději do 6. listopadu 2012, což bylo 66 dní před plánovaným termínem voleb. Spolu s podáním kandidátní listiny byl uchazeč o prezidentskou funkci povinen si podle § 24 zákona o volbě prezidenta republiky zřídit účet, určený pro financování volební kampaně. K tomuto datu podalo kandidátskou listinu celkem dvacet kandidátů a bylo jasné, že jeden z nich vystřídá tehdejšího prezidenta Václava Klause⁹⁰. Postupně ale jejich počet klesal, a to z toho důvodu, že kandidáti buď nezískali potřebný počet hlasů pro svou kandidaturu, nebo byli z určitého důvodu z kandidatury vyřazeni. Ministerstvo vnitra nakonec registrovalo výše zmíněných 9 kandidátů, kteří se stali oficiálními uchazeči o post prezidentského křesla⁹¹. Každý podpis, který kandidát nasbíral, musel osahovat potřebné náležitosti, které ukládá zákon⁹².

Další možností bylo přesvědčit alespoň 10 poslanců a minimálně 20 senátorů k tomu, aby od nich získali jimi čitelné a platné podpisy (Renovica, 2013: 5). Tři z dvaceti kandidátů si mohli být svoji pozicí mezi kandidáty jisti, protože měli dostatečnou podporu pro svou kandidaturu, kterou jim zaštiťovali zákonodárci. Jednalo se o Karla Schwarzenberga, Jiřího Dienstbiera a Přemysla Sobotku (Renovica, 2013: 142). Údaje na

⁹⁰ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Podrobné informace k přímé volbě prezidenta* (<http://www.mvcr.cz/clanek/podrobne-informace-k-prime-volbe-prezidenta.aspx>, 30. 01. 2014).

⁹¹ Česká televize (2012). *Vnitro vyřadilo z boje o hrad Bobošíkovou, Dlouhého a Okamuru* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/204594-vnitro-vyradilo-z-boje-o-hrad-bobosikovou-dlouheho-a-okamuru/>, 29. 01. 2014).

⁹² Prováděcí zákon č. 275/2012.

petici byly podle § 25 odst. 5 a 6 kontrolovány Ministerstvem vnitra České republiky. Kontroly ověřovaly správnost předložených podpisů na podpisových arších jednotlivých kandidátů. Kontrolu provádělo šedesát lidí, přičemž kontrolovali náhodně vybrané vzorky údajů u 8 500 podpisů občanů podepsaných na petici (Pokorný – Novotný, 2012: A2).

Pokud byla zjištěna chybovost vyšší než 3%, byla provedena kontrola vzorku dalšího. V případě, že při vyhodnocení druhého kontrolního vzorku byla zjištěna chybovost u 3 a více % podpisů občanů, odečetl se takový počet podepsaných občanů, který odpovídal chybovosti v obou kontrolních vzorcích. Kandidát, jemuž jsou odečteny neplatné hlasy a jeho počet platných podpisů na petici klesne pod 50 000, jeho kandidátní listina je považována za neplatnou a uchazeč tak nemůže být registrován jako oficiální prezidentský kandidát. Tímto způsobem se přezkoumávaly kandidátní listiny a Ministerstvo vnitra mělo na kontrolu čas do 12. listopadu 2012. Po provedené kontrole byl tedy vyřazen Tomio Okamura a Vladimír Dlouhý. Ministerstvo vnitra po provedené kontrole následně vyzvalo kandidáty, aby případné závady v kandidátní listině odstranili a to nejpozději do 22. listopadu 2012. Rozhodnutí a odmítnutí a případné registraci bylo vyhlášeno 49 dní před termínem konání voleb, tedy 23. listopadu 2012⁹³.

Chyby byly zjištěny u 12 z dvaceti prezidentských kandidátů. Podle Ministerstva vnitra se nedostatky týkaly zejména potřebných údajů v evidenci obyvatel nebo chybělo mezi potřebnými dokumenty potvrzení

⁹³ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Podrobné informace k přímé volbě prezidenta* (<http://www.mvcr.cz/clanek/podrobne-informace-k-prime-volbe-prezidenta.aspx>, 30. 01. 2014).

o tom, zda má kandidát založen volební účet. Nepřesné údaje byly i v informacích o členech volebních výborů⁹⁴.

6. 4. 1 Volební účet

Jak už jsem výše zmínila, společně s kandidátní listinou, musel jednotlivý uchazeč předložit na Ministerstvo vnitra České republiky doklad o tom, že má založený volební účet. Volební účet slouží jako prostředek k veškerým finančním operacím, kterými se financuje volební kampaň. Finanční prostředky, které jsou na účtu uloženy, slouží pouze k financování kampaně. Zákon ukládá povinnost, že volební účet musí být založen v kterékoli bance, která má sídlo v České republice nebo na její pobočce v zahraničí. Kandidáti k tomuto účelu využili například účty České spořitelny, Fio banky, Raiffeisen bank, Equa bank, Air bank a dalších⁹⁵. Transakce, které na účtu probíhají, musejí být zveřejněny na webových stránkách jednotlivých kandidátů. Přehled o nich musí mít Ministerstvo vnitra, které je následně uveřejní na svých webových stránkách určených pro dané volby. Volební účet může být zrušen až tehdy, když jsou z něj převedeny všechny finanční prostředky, které se na volební kampaň nevyužily. Veškeré nevyužité finanční prostředky na kampaně z prezidentských voleb 2013 se podle zákona věnují na charitu⁹⁶.

⁹⁴ Česká televize (2012). *Chyby na kandidátkách má 12 prezidentských uchazečů* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/203492-chyby-na-kandidatkach-ma-12-prezidentskych-uchazecu/>, 30. 01. 2014).

⁹⁵ Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Informace o volebních účtech* (<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-volebnich-uctech.aspx>, 25. 03. 2014).

⁹⁶ Ústavní zákon č. 275 / 2012, čl. 24.

6. 4. 2 Volební kampaň a její financování

Slovy M. Kubáta se jedná o proces volebního procesu, který začíná oficiálním vyhlášením a končí samotným hlasováním ve volbách. To vše je stanovené právními předpisy (Kubát, 2007b: 294). Zákonem dané je i její financování. O veškerých příjmech a výdajích spojených s volební kampaní se vede účetnictví podle zákona, které ho upravuje. Veškeré údaje, které jsou na volebním účtu uvedené, jsou evidovány společně s přehledem, odkud byly prostředky⁹⁷.

Co se týče výdajů na volební kampaň, zahrnují všechny finanční prostředky, které kandidát na volební kampaň vynaloží. Mezi ně se započítávají i náklady, které byly vynaloženy ještě před podáním kandidátní listiny. Celkové výdaje na kampaň nesmí podle zákona před prvním kolem volby přesáhnout stanovenou částku 40 000 000 Kč včetně DPH. Náklady na finanční kampaň ve druhém kole nesmí přesáhnout částku 50 000 000 Kč včetně DPH⁹⁸. Ke dni 29. března 2013 odevzdalo všech 9 kandidátů přehled veškerého účetnictví prezidentské kampaně horní komoře Parlamentu. Zároveň měli kandidáti povinnost zveřejnit své volební účty na internetu. Neuzavřené účty předložili Senátu Miloš Zeman a Jan Fischer, kteří měli ještě poměrně vysoké neuhrazené závazky⁹⁹. Ohledně financování kampaně Miloše Zemana se vedly během voleb ostré debaty. V průběhu kampaně Zeman čelil obvinění z nepřesně doložených finančních darů. Jednalo se o částku 6,7 milionů korun, která mu byla převedena na jeho transparentní účet ještě před oficiálním zaregistrováním kandidátní listiny. Identita dárce této částky

⁹⁷ Ústavní zákon č. 275 / 2012, čl. 36.

⁹⁸ Ústavní zákon č. 275 / 2012, čl. 37.

⁹⁹ Lidovky (2013). *Prezidentští adepti předložili Senátu účetnictví. Zeman jako poslední* (http://www.lidovky.cz/vsech-devet-prezidentskych-adeptu-predlozilo-senatu-sve-ucetnictvi-1jf-/zpravy-domov.aspx?c=A130329_151854_ln_domov_spa, 25. 03. 2014).

totiž nebyla známá¹⁰⁰.

Po předložení svých účtů Senátu, zbývaly Zemanovi uhradit přibližně 3 miliony korun. Závazky J. Fischera byly ještě mnohem vyšší¹⁰¹. Zde je patrná nejasnost v provádějícím zákoně o přímé volbě prezidenta. V zákoně totiž není jasně specifikované, kdy prezidentská kampaň začíná a kdy končí. Po skončení voleb totiž na transparentní účty Miloše Zemana a Jana Fischera stále přicházely peníze (Ondračka, 2013). Na tyto nedostatky v prováděcím zákoně upozorňoval J. Kysela, který vidí problém zejména v tom, že není jasně daný termín, do kterého se mají finance sčítat (Kysela, 2013). Zejména pak problém s financováním kampaně ještě před zřízením transparentního účtu. Kandidáti totiž prostředky, které obdrží ještě před oficiálním vstupem do boje o prezidentské křeslo, dokládat nemusí, což vede k neprůhlednosti volební kampaně (Ondračka, 2013).

Mandátní a imunitní výbor, který podle zákona odpovídá za prověření účtů, pověřil firmu Apogeo, aby provedla účetní kontrolu. Na základě provedeného auditu se ukázalo, že všech 9 kandidátů nedodrželo zákonná pravidla ve financování volební kampaně a zveřejňování údajů o svém hospodaření¹⁰². Při překročení limitu na kampaň nebo v případě neplnění povinnosti vedení a uveřejnění účetnictví volební kampaně by kandidátům hrozily postihy. Soud by mohl v případě závažného porušení některého z pravidel financování prezidentské kampaně požadovat po

¹⁰⁰ Idnes (2013). *Advokát neuspěl se žalobou na Zemana. Nejste kandidát, vzkázal mu soud* (http://zpravy.idnes.cz/zaloba-na-financovani-zemanovy-kampane-hulik-fn2-/domaci.aspx?c=A130212_104016_domaci_wlk, 09. 02. 2014).

¹⁰¹ Lidovky (2013). *Prezidentští adepti předložili senátu účetnictví. Zeman jako poslední* (http://www.lidovky.cz/vsech-devet-prezidentskych-adeptu-predlozilo-senatu-sve-ucetnictvi-1jf-/zpravy-domov.aspx?c=a130329_151854_ln_domov_spa, 25. 03. 2014).

¹⁰² Senát Parlamentu České republiky (2013). *Zpráva z kontroly účetnictví kandidátů na prezidenta* (<http://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/70184/58952>, 23. 03. 2014).

volebním výboru až jeden a půl násobek částky, která je předmětem řízení¹⁰³. Podle předsedy mandátního a imunitního výboru Jiřího Oberfalzera ale nebylo porušení u kandidátů nijak zásadní a žádný postih kandidátům nehrozí (Davidová, 2013).

Prostřednictvím volební kampaně se snaží kandidát na funkci prezidenta poukázat na své kladné stránky a dosáhnout co největšího počtu příznivců. Její součástí je jakákoliv doprovodná akce, která může mít i charakter negativního projevu o protikandidátovi. Kampaň musí být poctivá, čestná a nesmí zveřejňovat nepravdivé údaje o kandidátech. Šíření volební agitace pomocí komunikačních médií musí vždy obsahovat informace o jejich zadavatelích. Teprve 16 dní před dnem volby začíná registrovaným kandidátům období, ve kterém mají vyhrazený pětihodinový prostor v České televizi a v Českém rozhlase, který mohou bezplatně využít v poskytnutém vysílacím čase. Tuto možnost mohou využít nejpozději 48 hodin před zahájením volby prezidenta republiky. Kandidáti, kteří postoupili do druhého kola, mohou využít 4 dny před konáním voleb vyhrazenou hodinu České televize a Českého rozhlasu. Tato možnost platí jako v předchozím kole nejpozději do 48 hodin před konáním voleb. Musí zde panovat rovnost mezi kandidáty ani jeden nesmí být nikterak zvýhodněný¹⁰⁴.

6. 4. 3 Negativní kampaň

Společně s vedením kampaní se během prezidentských voleb 2013 objevila i celá řada anti-kampaní. Jejich cílem je co největší omezení popularity protivníka nebo jeho následné mediální zničení (Kubát, 2007b: 299). Během volebního maratonu prezidentských voleb 2013 se objevila celá řada billboardů a propagačních materiálů, které byly

¹⁰³ Ústavní zákon č. 275/ 2012, čl. 90.

¹⁰⁴ Ústavní zákon č. 275 / 2012, čl. 35.

namířené proti některým kandidátům. Útokům se nevyhnul žádný z devíti prezidentských kandidátů. K nejvýraznějším ale patří negativní kampaň namířená proti Janu Fischerovi, který byl vyobrazen na billboardech s titulkem „*Ti nejschopnější byli v KSČ*“. Proti němu byla uspořádana i aktivita „*Želé na Hrad*“. Za své působení ve straně v 80. letech se několikrát hájil, že tak činil kvůli studiu¹⁰⁵.

Za členství v KSČ byl také kritizován Miloš Zeman. Řada známých osobností¹⁰⁶ několikrát tyto dva kandidáty vyzvala k tomu, aby kvůli někdejšímu spojení s komunistickou stranou z kandidatury odstoupili. Odpůrci Miloše Zemana také uspořádali v listopadu 2012 iniciativu s názvem „*Běžím proti Zemanovi*“¹⁰⁷. Heslo „*Miloši, zůstaň*“ zase mělo symbolizovat, aby zůstal na Vysočině a na politickou scénu se nevracel¹⁰⁸. Miloš Zeman čelil velké kritice i prostřednictvím webu a sociálních sítí. „*Zemanovy plky, Zeman nasrat*“ patřili k další iniciativě neoblíby Miloše Zemana (Eibl – Gregor – Macková, 2013: 71).

Kandidát Vladimír Franz byl mnohdy kritizován za svou výraznou vizáž. Ke svému tetování se na svých oficiálních kandidátských webových stránkách vyjádřil: „*Tetování je projevem svobodné vůle, nikomu druhému nezasahující do jeho svobod. Jde o výraz trvalého a neměnného rozhodnutí stát si za svým, a to v dobrém i zlém. Víím, že otázek na toto téma je mnoho a jistě jich bude mnoho i nadále. Chci však dodat, že moje tetování je výsledkem dlouhodobě promyšlené koncepce, nikoli náhlého hnutí mysli. Posuzovat lidi jenom podle obalu, slupky? Podstatné je, co je*

¹⁰⁵ Idnes (2012). *Ti nejschopnější byli v KSČ, stojí na billboardech s fischerem* (http://zpravy.idnes.cz/billboardy-s-fischerem-a-ksc-dpx/domaci.aspx?c=a121204_201629_domaci_brm, 07. 03. 2014).

¹⁰⁶ Jednalo se o Věru Čáslavskou, Dagmar Havlovou, režisérku Olgu Sommerovou a další.

¹⁰⁷ Běžím proti [nedatováno]. *Běžím proti Zemanovi* (<http://www.bezimproti.cz/>, 07. 03. 2014).

¹⁰⁸ Zprávy e15 (2013). „*Želé na Hrad*“ či „*Miloši, zůstaň*“: *negativní kampaň se přitvrzuje* (<http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/zele-na-hrad-ci-milosi-zustan-negativni-kampan-se-pritvrzuje-944678>, 08. 03. 2014).

pod ní. Nebo ne?“. Kritika byla namířena i na jeho amatérství v politické branži, které by v případě jeho zvolení nemuselo přinést nic dobrého (Tabery, 2013).

Také na hlavu Karla Schwarzenberga dopadla celá řada negací. Webová stránka Nevolímkarla.cz, obsahovala celou řadu důvodů, proč by ho občané neměli volit. Mnohdy byl kritizován za své projevy, přičemž čelil kritice, že mu není rozumět a objevovaly se názory, jak by mohl být českým prezidentem, když ani neumí pořádně česky. Hojně zmiňovaná byla i jeho kulturní vzdálenost k České republice. Proti Karlu Schwarzenbergovi byl před druhým kolem voleb uveřejněn v bulvárním deníku Blesk lživý inzerát, který poukazoval na to, aby voliči knížete nevolili. Text inzerátu se týkal poválečného uspořádání Československa a Benešových dekretů. Následně se volební štáb Karla Schwarzenberga obrátil s žalobou k soudu. Za uveřejněním lživého inzerátu stál pravděpodobně advokát Vladimír Zavadil¹⁰⁹. Podezření na účasti k vydání výzvy padlo na Miloše Zemana. Podle deníku *Respekt* to byl Zemanův „vrcholný trik“ a deník připodobnil tento případ k praktikám, které byly využívány různými komunistickými „aparátčíky“¹¹⁰.

Právě na základě negativně vedené kampaně se M. Zemanovi podařilo ve volbách zvítězit. Jeho kampaň byla před prvním kolem vedena pozitivně, avšak v období posledních dvou týdnů před druhým kolem prezidentských voleb ji vedl negativním způsobem. Za negativní ji můžeme považovat proto, že po prvním kole ustoupila do pozadí vlastní Zemanova osobnost a dominantní se stala kritika namířená proti jeho soupeři Karlu Schwarzenbergovi. Zejména kritikou v tématech

¹⁰⁹ Lidovky (2013). *Za lživý inzerát ve volební kampani hrozí advokátovi ztráta licence* (http://www.lidovky.cz/za-lzivy-inzerat-ve-volebni-kampani-hrozi-advokatovi-ztrata-licence-1ip-/zpravy-domov.aspx?c=A130718_151939_In_domov_vs, 17. 03. 2014).

¹¹⁰ Respekt (2013). *Dalších 5 let na Hradě* ([http://respekt.ihned.cz/index.php?p=R00000_d&&article\[id\]=59195110](http://respekt.ihned.cz/index.php?p=R00000_d&&article[id]=59195110), 17. 03. 2014).

Benešových dekretů a Schwarzenbergova zastávání funkce ministra zahraničních věcí v neoblíbené vládě Petra Nečase. Tato kritika předcházela volebním billboardům se slogany „STOP této VLÁDĚ“ nebo „STOP Kalouskovi na HRADĚ“ (Červinková – Kulhavá, 2013: 21).

7 ROLE MÉDIÍ PŘI PREZIDENTSKÝCH VOLBÁCH

Media měla na průběh prezidentských voleb 2013 obrovský vliv. To naznačovala i agentura STEM, při dotazování respondentů na otázku: „Zda budou mít média vliv na jejich volbu?“. Téměř 63% z nich jim připisovalo silný nebo rozhodující vliv¹¹¹. Podstatné ale bylo, jak s danými sdělovacími prostředky dokázali jednotliví kandidáti, společně se svými volebními štáby, pracovat (Jelínek, 2013). Tuzemská média pořádala několik veřejných debat s prezidentskými kandidáty, ve kterých hrála klíčovou roli. Dalo by se říci, že role médií byla v průběhu volebních kampaní silnější než kdy jindy, protože zastávala jakousi roli organizátora volebních kampaní. Moderátoři určovali, o jakých tématech se bude diskutovat a záleželo na kandidátech, jak se s nimi vypořádají. Na základě informací, které se v médiích objevovaly, si většina voličů, utváří názor na jednotlivé kandidáty, což je pro jejich volbu rozhodující (Jeřábek – Rössler – Sklenařík, 2013: 3).

V průběhu voleb bylo typické, zejména u většiny tištěných médií, že se přikláněla na stranu Karla Schwarzenberga. Články, které vycházely o Karlu Schwarzenbergovi, měly spíše neutrální charakter, kdežto u Zemana byly spíše negativního charakteru a poukazovaly na agresivitu jeho kampaně. Média měla značný vliv na neúspěch dvou kandidátů a to na Jana Fischera a Jiřího Dienstbiera, především díky jejich tehdejšímu členství v KSČ. Co se týče kandidátů, kteří za favority považováni nebyli,

¹¹¹ STEM (2012). *Na rozhodování veřejnosti o účasti a výběru kandidáta v prezidentských volbách budou mít podle většiny občanů velmi silný vliv média* (<http://stem.cz/clanek/2586>, 05. 03. 2014).

největší množství článků patřilo Vladimíru Franzovi. Média si především všímala spíše než jeho názorů a politického programu jeho vzhledu (Kňapová, 2013).

7. 1 Názor zahraničních médií

Předvolební dění českých prezidentských voleb sledovala i zahraniční média, která kvůli své netradiční vizáži, zaujal především Vladimír Franz. Jedním bavorským deníkem byl dokonce nazván „*Exotem, který by se chtěl dostat na Pražský hrad*“¹¹². Média si všímala nejen jeho vzhledu, ale předpovídala mu i šanci na dobrý výsledek¹¹³. Zahraniční novináři vyzdvihovali také potenciální favority voleb, Jana Fischera a Miloše Zemana. Velké šance na vítězství dávali Janu Fischerovi. Miloš Zeman byl německým deníkem *der Spiegel* označen za nejvýraznější osobnost České republiky devadesátých let a zároveň článek odkazoval na jeho zálibu v alkoholu, kouření a jeho častou kritiku namířenou proti k novinářům (Puhl, 2013).

Českou prezidentskou volbu označovali někteří zahraniční novináři za „*konec éry Václava Klause*“ (Schewardo, 2013). Jedním novinářem z *The New York Times*, i několika dalšími, byla zmiňována výrazná kritika Evropské unie Václava Klause. Klaus kritizoval zejména evropskou integraci a zpochybňoval globální oteplování. Některé zahraniční servery uveřejnili, že změna prezidentského křesla v České republice bude znamenat „*úlevu v některých kruzích v Evropě a ve Spojených státech*“ (Bilefsky, 2013).

¹¹² Mittelbayerische (2012). *Exot will in Prager Burg einziehen* (<http://www.mittelbayerische.de/nachrichten/politik/artikel/taetowierter-kuenstler-will-praesident-werden/854688/taetowierter-kuenstler-will-praesident-werden.html>, 07. 03. 2014).

¹¹³ BZ Berlin (2013). *Dieser tätowierte will präsidant werden* (<http://www.bzberlin.de/aktuell/welt/dieser-taetowierte-will-praesident-werden-article1619253.html>, 07. 03. 2014).

8 VOLEBNÍ DĚNÍ

Na následujících stranách jsou uvedeny průzkumy veřejného mínění a vzhledem k jedné z mých otázek se zaměřím převážně na tři kandidáty, kteří získali ve volbách nejvyšší počet hlasů. K těm patří Miloš Zeman, Karel Schwarzenberg a Jiří Dienstbier. Dále zmiňuji Jana Fischera, a to zejména proto, že právě on byl od samého počátku volebního dění označován za favorita voleb. Ostatní kandidáti se podle průzkumů drželi na hranici několika málo procent mezi 4-7%.

8. 1 Předvolební průzkumy

Mnohé výzkumné agentury prováděly v České republice před volbou prezidenta četné průzkumy veřejného mínění. V rámci předvolebních průzkumů připravily některé servery i několik webových anket, které měly poukázat na možného vítěze. Občané mohli hlasovat v anketě internetových zpravodajů jako například v anketě pořádané on-line magazínem *Reflex*, *Idnes*, *Novinky* a mnoho dalších. Průzkum veřejného mínění provedla společnost MEDIAN, SANEP, STEM, CVV, PPM Factum a Semantic Visions. Nejčetnější průzkumy veřejného mínění, zrealizovaly PPM Factum a MEDIAN. Zpočátku agentury zjišťovaly preference u hypotetických kandidátů, později pak u zaregistrovaných uchazečů. Předvolební průzkumy, mimo výše zmiňovaných společností, provedla i agentura SC&C. Její sledování však proběhlo ještě před přesnou zákonnou úpravou voleb a dále se již volbou nezabývala (Gregor – Hrbková, 2013: 96). Průzkum týkající se médií a sociálních sítí iniciovala agentura Semantic Visions.

Agentura PPM Factum se průzkumem veřejného mínění před prezidentskými volbami zabývala nejintenzivněji. Celkově provedla 15 výzkumů (Gregor - Hrbková, 2013: 101). Stejně jako agentura MEDIAN a další agentury došla PPM Factum k poznatku, že favoritem na

vítěze bude Jan Fischer. Společnost MEDIAN zpočátku poukazovala na tehdejšího potenciálního kandidáta Jana Švejnara¹¹⁴ (Jurková, 2012), který se pohyboval na třetím místě. Výzkum, který PPM Factum realizovala v prosincovém šetření 2012, ukázal, že Miloš Zeman by se poprvé umístil mezi prezidentskými kandidáty jako první. Jan Fischer by byl jen s malým odstupem druhý. Na třetím místě stál Jiří Dienstbier a těsně za ním Karel Schwarzenberg¹¹⁵. Průzkum společnosti MEDIAN na podzim 2012 ukázal srovnatelné skóre mezi Milošem Zemanem a Janem Fischerem. Dlouhé měsíce měl Fischer náskok, který Miloš Zeman lehce dorovnal, a jejich síly se takřka vyrovnaly¹¹⁶. Jediný výzkum, který PPM Factum realizovalo před druhým kolem voleb, ukázal, že šance postupujících kandidátů, Miloše Zemana a Karla Schwarzenberga, byly téměř vyrovnané¹¹⁷.

Téměř všechny průzkumy veřejného mínění různých agentur dávaly šance na vítězství Janu Fischerovi, ale jak se později ukázalo, vítěze nedokázala správně odhadnout žádná z nich. Jedné z agentur se ale přeci jen v odhadech podařilo poukázat na favority, kteří se dobojovali do druhého kola. Byla to společnost Semantic Visions, která v analýze online médií, kterou prováděla od listopadu 2012 až do 1. ledna 2013, poukázala na možného vítěze prvního kola Miloše Zemana a druhého nejúspěšnějšího Karla Schwarzenberga. Třetí místo by obdržel J. Fischer, dále J. Dienstbier a V. Franz. Ostatní kandidáti podle nich velkou šanci neměli. Při analýze sociální sítě Facebook měla dominantní postavení

¹¹⁴ Kandidaturu Jan Švejnar odmítl z důvodu, že se chtěl věnovat své akademické a poradenské činnosti.

¹¹⁵ PPM Factum (2012). *Zeman vede* (http://www.factum.cz/517_zeman-vede, 05. 03. 2014).

¹¹⁶ MEDIAN (2012). *Prezidentský volební model (MEDIAN, listopad-prosinec 2012)*. (http://www.median.cz/docs/preference_Prez_2012_11.pdf, 05. 03. 2014).

¹¹⁷ PPM Factum (2012). *Týden před 2. kolem šance téměř vyrovnané, Zeman těsně vede* (http://www.factum.cz/522_tyden-pred-druhym-kolem-sance-temer-vyrovnane, 05. 03. 2014).

mladá generace, ve které po dlouhou dobu rostla obliba k V. Franzovi a K. Schwarzenbergovi. Na dalším místě v žebříčku oblíbenosti byl J. Fischer a až po něm M. Zeman¹¹⁸. Agentura Semantic Visions byla tedy v odhadech na výsledek voleb jediná, která výsledek volby odhadla nejpresněji. Důvod nepřesnosti v odhadech na vítěze jednotlivých agentur mohl být ten, že lidé s volbou neměli žádné zkušenosti a průzkumy byly spíše „*testem oblíbenosti*“ (Lebeda, 2012).

8. 2 Předvolební debaty

Asi nejsledovanější součástí volebních kampaní byly prezidentské debaty na TV obrazovkách a v rozhlase. Jednotlivým kandidátům byla poskytnuta možnost vyhrazeného prostoru pro své kampaně v Českém rozhlase a v České televizi v podobném rozsahu jako ve volbách do Poslanecké sněmovny¹¹⁹. V průběhu ledna 2013 proběhlo hned několik debat, v rámci nichž měli všichni kandidáti rovné podmínky a každý měl podle zákona přidělenou stejnou dobu, během které se mohl projevit a představit své priority. Nejvýznamnější debaty pořádala Česká televize a Český rozhlas. K nejsledovanějším debatám patřily duely moderované známým politickým komentátorem Václavem Moravcem. V duelech se zaznělo mnoho témat, které byly pro voliče zejména pro druhé kolo rozhodující. Klíčové téma, které mimo jiné před druhým kolem voleb rozhodlo o nárůstu voličů Miloše Zemana, bylo téma Benešových dekretů a Schwarzenbergova působnost v neoblíbené Nečasově vládě (Eibl – Gregor – Macková, 2013: 89). Konkrétně se jednalo o některé reformy

¹¹⁸ Semantic Visions [nedatováno]. *Prezidentské volby v České republice analýza online médií a Facebooku: 1. 10. 2012 – 1. 1. 2013* (<http://www.mediar.cz/s/2013/01/prezidentske-volby-cr-2013.pdf>, 05. 03. 2014).

¹¹⁹ Prováděcí zákon č. 275/2012.

a sporné téma církevních restitucí (Jeřábek – Rössler – Sklenařík, 2013: 13).

8. 3 Debaty před prvním kolem voleb

Debata uspořádaná v rámci České televize, označovaná jako *Super debata*, proběhla 10. ledna 2013. Trvala téměř 2 hodiny a byla nejsledovanější debatou v průběhu celého volebního období. Zúčastnilo se jí všech 9 kandidátů¹²⁰. Během pořádaných debat bylo poukazováno na nedostatečné právní vymezení při kontrole chybovosti na petičních arších. V této souvislosti někteří kandidáti navrhovali pro příští prezidentské volby 2018 zavedení rakouského modelu. Podle tohoto modelu by uchazečům o prezidentské křeslo stačilo na místo 50 000 podpisů jen šest tisíc úředně ověřených podpisů. Příznivcem rakouského modelu byl Miloš Zeman a tentýž model by zavedl i Přemysl Sobotka, Táňa Fischerová nebo Jan Fischer (Maňák, 2013). Diskuze pořádané začátkem ledna v rámci ČRo 1 ukázaly, že Miloš Zeman je velmi dobrý řečník (Urbániková – Volek, 2013: 55-57).

8. 4 Debaty před druhým kolem

Před druhým kolem voleb proběhlo v Českém rozhlase několik dalších duelů, ve kterých se projevila vysoká rétorická rozdílnost mezi M. Zemanem a K. Schwarzenbergem. Jedním z klíčových témat jedné z posledních debat před druhým kolem, byly otázky agendy zahraniční politiky, ve které se Schwarzenberg pokusil uplatnit svou diplomatickou schopnost, přesto však byl jeho projev kratší než rivala Zemana (Urbániková – Volek, 2013: 57-60). Česká televize také před druhým

kolem voleb uspořádala v paláci Hybernia dvě debaty. První proběhla 17. ledna a druhá 24. ledna, která představovala finální prezidentský duel. Během něj se objevila témata, která souvisela s prezidentskými pravomocemi a také zmiňovala průběh prezidentských kampaní¹²¹. Týden před konáním druhého kola prezidentské volby proběhla největší roztržka kolem tématu dekretů druhého československého prezidenta Edvarda Beneše¹²². Karel Schwarzenberg formuloval větu, ze které vyplynulo, že dekrety neplatí. Podle Herzmana právě toto Schwarzenbergovi výrazně uškodilo. Touto žalostně formulovanou větou nahrál protikandidátovi Zemanovi (Hermann – Komárek, 2013: 69), kterému následně nebyl schopen dostatečně odražit jeho kritiku. Zeman musel také čelit výrazné kritice kvůli podílu na někdejší opoziční smlouvě a údajném spolčení s Václavem Klausem.

K dalším bodům kritiky patřilo jeho napojení na řadu osobností spojených s řadou kauz (Franko – Nováčková – Šedo, 2013: 51). Terčem kritiky bylo spojení s ruským Lukoilem. V souvislosti s ním byl také nařčen z toho, že určitá finanční částka vynaložená na jeho volební kampaň pochází právě odtud. On to samozřejmě odmítal (Syrůček, 2013: 36).

¹²⁰ Česká televize (2013) *prezidentská superdebata diváky zaujala*

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/210569-prezidentska-superdebata-divaky-zaujala/>, 03. 03. 2014).

¹²¹ Česká televize (2013). *Druhé kolo prezidentské volby: dva kandidáti, dva duely v České televizi* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/211096-druhe-kolo-prezidentske-volby-dva-kandidati-dva-duely-v-ceske-televizi/>, 03. 03. 2014).

¹²² Benešovy dekrety jsou neoficiální souhrnné označení méně než 200 dekretů vydaných v r. 1945. Byly určitou formou zákonodárné činnosti v době ústavní nouze. Zdroj: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky (<http://www.psp.cz/docs/laws/dek/>, 08. 03. 2014).

9 PREZIDENTSKÉ VOLBY 2013

9. 1 První kolo voleb

Před prvním kolem prezidentských voleb, které se uskutečnilo 11. a 12. ledna 2013, se neobjevilo téma, které by nějak zásadně ovlivnilo volbu. Na základě průzkumu CVVM byla nejčastěji zmiňovaná příslušnost kandidátů ke svým politickým stranám, kde záleželo na jejich ideovém zaměření. Důležitá byla témata politického a sociálního charakteru zejména důchodová reforma. Stěžejní však byla osobnost kandidáta, která byla ve volbě rozhodující (Eibl – Havlík, 2013: 208).

Volební účast v 1. kole voleb byla 61,31 %, přičemž nejvyšší procento voličů bylo zaznamenáno na Vysočině¹²³. Miloš Zeman získal podle údajů Českého statistického úřadu 1 245 848 hlasů. Jako druhý se umístil Karel Schwarzenberg, který získal 1 204 195 hlasů. Na třetím místě byl Jan Fischer s celkovým počtem 841 437 hlasů. Jiří Dienstbier získal čtvrtou příčku s 829 297 hlasy, po něm se umístil Vladimír Franz s počtem 351 916. Zuzana Roithová získala v prezidentských volbách 255 045 hlasů a její rivalka Táňa Fischerová získala o něco méně, 166 211 hlasů. Přemysl Sobotka zaznamenal výrazný neúspěch a umístil se až na 8. místě s tragickým výsledkem 126 846 hlasů. Na posledním místě se umístila Jana Bobošíková se 123 171 hlasy¹²⁴.

Tento výsledek byl pro veřejnost překvapující. V otázce, co stálo za tím, že dali voliči hlas konkrétnímu kandidátovi v prvním kole, bylo dle průzkumů pro voliče stěžejním důvodem zastávání podobných politických názorů mezi jimi a kandidáty. Dále pak poukazovali na morální kredity

¹²³ Český statistický úřad [nedatováno]. *Volební účast v 1. kole* (<http://volby.cz/pls/prez2013/pe41?xjazyk=CZ&xv=1>, 04. 03. 2014).

¹²⁴ Český statistický úřad [nedatováno]. *Výsledek volby* (<http://volby.cz/pls/prez2013/pe2?xjazyk=CZ>, 04. 03. 2014).

kandidáta a v neposlední řadě rozhodovalo i to, kdo podle nich představoval „menší zlo“ a nabízel reálnou vizi budoucnosti státu. Při rozhodování voličů pro hlas M. Zemana a J. Dienstbiera byl nejdůležitější názorová blízkost, zejména u M. Zemana byl primárním důvodem jejich rozhodnutí Zemanovy bohaté politické zkušenosti. (Eibl – Havlík, 2013: 206-207). V prvním kole nezískal žádný z kandidátů absolutní většinu platných hlasů, a tak do druhého kola postoupili dva nejúspěšnější, Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg. Výsledky prvního kola přinesly překvapení, a to hlavně neúspěch Jana Fischera, který byl dlouhou dobu považován za jasného vítěze. Přesto se umístil až za Karlem Schwarzenbergem, který se v průzkumech objevoval mnohdy na nižších příčkách. Příčinou Fischerova neúspěchu mohla být jeho často diskutovaná působnost v komunistické straně.

9. 2 Dění před druhým kolem voleb

Dva stranicky odlišní kandidáti levice a pravice Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg, kteří se probojovali do druhého kola, měli před sebou dva týdny na to, aby oslovili co nejvíce voličů. Termín druhého kola voleb byl stanoven na 25. a 26. ledna 2013. Neúspěšní kandidáti z prvního kola vyjádřili podporu vítězné dvojici. K příznivcům Karla Schwarzenberga se přidali Přemysl Sobotka, Zuzana Roithová a Jiří Dienstbier. Dlouhou dobu favorizovaný Jan Fischer se stal podporovatelem Miloše Zemana, stejně jako nepřímý podporovatel Vladimír Franz. Pro Zemanovu podporu se přímo interesoval i stále úřadující prezident Václav Klaus (Franko – Nováčková – Šedo, 2013: 49-50).

Miloš Zeman se po celou dobu vedení kampaně řídil tím, že v kampani je dovoleno prakticky vše. Schwarzenbergova kampaň postupně před druhým kolem oproti Zemanově upadala (Herzmann – Komárek, 2013: 170). Schwarzenbergovi se ve druhém kole nepodařilo

získat významnou osobnost pro svou kampaň, ale dokázal si přilepšit, když Miloše Zemana donutil k tomu, aby se veřejně omluvil jeho manželce za nepravdivé výroky, které o ní vynesl. Podíl na ztrátě jeho voličů mohlo mít za následek i výše zmiňované klišé s Benešovými dekrety (Eibl – Gregor – Macková, 2013: 89).

9. 2. 1 Druhé kolo voleb – „souboj levice a pravice“

Po sečtení všech hlasů, 26. ledna 2013 bylo jasné, kdo obsadí prezidentské křeslo. Vítěz voleb, Miloš Zeman, získal 2 717 405 hlasů a stal se tak historicky prvním přímo zvoleným prezidentem České republiky. Karel Schwarzenberg získal 2 241 171 hlasů. Volební účast ve druhém kole byla 59,11 %, což je o něco méně než v prvním kole. Zajímavé je, že volební účast ve druhém kole byla v zahraničí poměrně vysoká. Naproti tomu nejnižší volební účast byla podle Českého statistického úřadu zaznamenána, v obou kolech, na území České republiky v Karlovarském kraji. Miloš Zeman zvítězil téměř ve všech krajích, kromě Prahy, kde měl převahu Schwarzenberg¹²⁵.

Velký zájem o to jít volit českého prezidenta, měli Češi žijící v zahraničí zejména v Německu, Belgii a ve Spojených státech¹²⁶. Druhé kolo bylo dle agentury MEDIAN nazváno soubojem „generací“. Pro Miloše Zemana byly rozhodující hlasy hlavně od pokročilého středního a staršího věku tj. 45- 60 a více let, kdežto Karel Schwarzenberg měl voliče v nižší věkové kategorii a to mezi 18- 45 lety (MEDIAN, 2013: 12). Zásadní vliv na volbu měla také logicky z ideologického hlediska stranická příslušnost. Pro Karla Schwarzenberga

¹²⁵ Český statistický úřad [nedatováno]. *Volební účast ve 2. kole* (<http://volby.cz/pls/prez2013/pe41?xjazyk=CZ&xv=2>, 04. 03. 2014).

hlasovala většina pravicových příslušníků a pro Zemana zase těch levicových. Od ČSSD Zeman získal dle průzkumu 66% a menší procento od strany KSČM oproti tomu ministr zahraničí měl více než většinu voličů ze své strany TOP 09 a ze strany ODS (MEDIAN, 2013: 9). K občanům s nejvyšší volební účastí patřili ti, kteří měli průměrný čistý příjem 30 tisíc korun měsíčně. Tato kategorie volila Karla Schwarzenberga. Naopak pro Miloše Zemana ve volbách hlasovali obyvatelé s nižším příjmem (MEDIAN, 2013: 14). Co se týče genderových rozdílů, nebyl poměr mezi voliči nijak rozdílný. Podle agentury CVVM pro Miloše Zemana hlasovalo nepatrně větší procento žen, než mužů. U Karla Schwarzenberga převažovalo větší procento mužských voličů (Eibl – Havlík, 2013: 211).

Průzkum agentury MEDIAN se také zaměřil na socioekonomický status a vzdělání obyvatelů České republiky. Miloš Zeman získal nejvyšší volební procento u zaměstnaných občanů a u občanů ekonomicky neaktivních. Tito voliči měli většinou jen základní nebo střední vzdělání bez maturity. K voličům Karla Schwarzenberga patřili ve velké míře vysokoškoláci nebo občané se středoškolským vzděláním s maturitou (MEDIAN, 2013: 15-16). Zhruba 70% voličů M. Zemana byli zastánci levicových hodnot nebo levého středu (Eibl – Havlík, 2013: 222). Zemanovi se podařilo zvítězit také proto, že dokázal na svoji stranu získat voliče levicových soupeřů z prvního kola J. Fischera a J. Dienstbiera (MEDIAN, 2013: 17).

Dle průzkumů voliči volili ve druhém kole M. Zemana zejména pro jeho nabídku lepší vize státu a pro vzájemnou názorovou shodu. Velkým plusem mezi voliči mu byla také bohatá politická zkušenost. Inaugurace prezidenta Miloše Zemana se uskutečnila 8. března 2013 ve Vladislavském sále na Pražském hradě, kde složil slib do rukou

¹²⁶ Parlamentní listy (2013). *V zahraničí volily tisíce Čechů. V Německu byla pokořena prezidentská volba* (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/v-zahranici-volily-tisice-cechu-v-nemecku-byla-pokorena-prezidentska-volba-291125>, 07. 03. 2014).

předsedovi Senátu České republiky Milanu Štěchovi¹²⁷. Od tohoto dne se stal oficiálním třetím prezidentem a historicky prvním přímo zvoleným prezidentem České republiky na pětileté funkční období, tj. až do roku 2018.

10 POHLED NA PREZIDENTSKOU VOLBU OČIMA VEŘEJNOSTI A ODBORNÍKŮ

S výsledkem voleb dává podle společnosti STEM nadpoloviční většina občanů najevo spokojenost a necelá polovina je naopak s výsledkem nespokojena. Velká část populace změnu považuje za správné rozhodnutí a většina z nich patří k zastáncům levicových ideálů. Za správnou ji považují příznivci ze strany Miloše Zemana SPOZ, která stojí za rozsáhlými výkonnými pravomocemi a tudíž silného prezidenta. Naproti tomu odmítavě se k výsledku voleb stavěla strana TOP 09¹²⁸.

Těsně před inaugurací nově zvoleného prezidenta Miloše Zemana, v květnu 2013, proběhl průzkum o tom, jakou důvěru vkládají občané do jeho budoucího působení. Kolem 55% občanů zastává názor, že Miloš Zeman bude lepším prezidentem, než jeho předchůdce Václav Klaus¹²⁹. Volební výsledek také poukázal na prohru dvou nejsilnějších politických stran ODS a ČSSD a čtvrté příčky J. Dienstbiera a předposledního místa Přemysla Sobotky. Dienstbier měl silného levicového konkurenta M. Zemana, přesto jeho výsledek nebyl tak špatný, Voliči ODS žádného

¹²⁷ Parlamentní listy (2013). *Miloš Zeman složil slib a ujal se úřadu prezidenta* (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Milos-Zeman-slozil-slib-a-ujal-se-uradu-prezidenta-265128>, 07. 03. 2014).

¹²⁸STEM (2013). *Přímé volby prezidenta byly správné rozhodnutí a prezident by měl být nadstranický, říkají lidé* (<http://stem.cz/clanek/2791>, 05. 03. 2014).

¹²⁹STEM (2013). *Mírná většina obyvatelstva si myslí, že Zeman bude lepším prezidentem než Klaus* (<http://stem.cz/clanek/2714>, 05. 03. 2014).

přirozeného kandidáta krom Sobotky neměli a jeho osmé místo bylo pro stranu naprostým fiaskem (Lebeda, 2013). Profesor ústavního práva Václav Pavlíček poukazuje na nerovnosti mezi jednotlivými kandidáty. Záleží totiž hlavně na finančním kapitálu na kampaň, protože znevýhodnění jsou ti, kteří získají na svou kampaň méně. Podle něj by mohly být programy některých kandidátů zajímavější, avšak nedostatečné množství finančních prostředků jim nedovoluje, aby svůj program mohli naplno uplatnit na mediální scéně (Pavlíček, 2013).

Politolog Pehe k vítězství Miloše Zemana konstatoval, že zásadním problémem pro českou politickou scénu bude jeho slib v aktivní způsob vykonávání své funkce oproti dvěma předchozím prezidentům. Účastnění se zasedání současné pravicové vlády by podle něj mohlo vytvářet konflikty, zejména s ministrem zahraničí Schwarzenbergem. Rozhodující proměnou v určování míry aktivismu jsou jednak osobní charakteristiky, velikost a stabilita parlamentních většin, ale dle docenta Kubáta: „*Záleží na tom, kdo to je*“ (Antoš, 2011: 28, cit. dle Kubát, 2013: 308). Celkově Pehe hodnotí přímou volbu za zdařilou. Velké plus nachází v aktivitě mladých voličů, kteří mohou přinést změnu v české politice (Pehe, 2013b). S čímž souhlasím i já, protože zaznamenaná volební účast, vypovídá o tom, že zájem o politiku by se do budoucna mohl zvýšit.

11 ZÁVĚR

Cílem této práce byla analýza prvního případu přímé volby hlavy státu České republiky. Již v úvodu jsem si stanovila dvě výzkumné otázky, na které jsem díky zpracování své práce hledala odpovědi. První z nich byla: *Jestli a pokud ano, tak jak se změnilы pravomoci prezidenta po zavedení přímé volby prezidenta v České republice* a druhá, *Co stálo za tím, že Miloš Zeman dokázal prezidentské volby vyhrát?*

Přechod na přímou volbu trval 23 let, během nichž se objevila celá řada návrhů, jak by měla případná volba vypadat. V posledních několika letech, před schválením ústavního zákona o přímé volbě prezidenta, uváděla celá řada politických stran možnou změnu ve svých programech a následně se pokoušela předkládat své varianty podob ústavního zákona, avšak neúspěšně. Příčinou odmítnutí byla nejasná pravidla a přílišné omezení na mechanismy volby.

V souvislosti s přímou volbou se po celou dobu diskuze k možné změně vyjadřovala spousta odborníků. Ti byli ve velké míře zastánci volby nepřímé z důvodu narušení modelu parlamentní demokracie. K odpůrcům přímé volby patří politolog Michal Kubát, Zdeněk Koudelka k příznivcům pak Jiří Pehe. Jako občanka České republiky jsem byla ráda, že se na volbě prezidenta můžu podílet i já, ale jako studentka politologie souhlasím s názorem, že zanesením přímé volby došlo k narušení zásad parlamentního systému. První případ přímých voleb prezidenta České republiky bych označila za chaotický a nepřesný. Míním tak z toho důvodu, že například předvolební kampaně probíhaly ještě před schválením prováděcího zákona a pravidla volby ještě nejsou zcela přesně daná. Stejně tak nejasné vymezení začátku a konce volebních kampaní. Na tyto nedostatky by se mělo do budoucna pamatovat. Hned před prvním kolem voleb se ukázal problém s chybovostí na petičních arších. Vysoký je i počet podpisů stanovený pro registraci kandidátní

listiny, což tvrdí i celá řada odborníků včetně kandidátů, kdy během debat přišel Miloš Zeman s možností využití rakouského modelu. O snížení počtu podpisů se mimo jiné zasazovaly politické strany při předkládání návrhů ještě před schválením ústavního zákona, který přímou volbu prezidenta zavedl. V této souvislosti by měl být ustanoven pro příští volby zákon, který by tento vztah vymezil. K těmto nedostatkům došlo zejména proto, že se musel stihnout plánovaný termín voleb, v rámci něhož byly všechny potřebné zákony, ústavní změna a prováděcí zákon přijaty.

Odpověď na moji první otázku, která zněla: *Jestli a pokud ano, tak jak se změnily pravomoci prezidenta po zavedení přímé volby prezidenta v České republice?* není nijak překvapivá. Ve své práci jsem došla k závěru, že pravomoci s nově zavedeným způsobem volby nebyly nijak změněny nebo posíleny, avšak zvýšila se demokratická legitimita jeho úřadu. Prezident by snad mohl do budoucna jen razantněji využít svých pravomocí a navštěvovat jednání vlády, ve kterých bude moci jejím členům ukládat úkoly. Zároveň se může účastnit jednání Poslanecké sněmovny a Senátu, což mu ale Ústava umožňovala ještě před změnou zákona o volbě prezidenta. Podle slov samotného Miloše Zemana těchto pravomocí využívat bude a svůj úřad bude vykonávat aktivněji než předchozí prezidenti České republiky Václav Klaus a Václav Havel (viz Pehe, 2013). Změna, kterou jsem zaznamenala, byla v prezidentové inauguraci, kdy od posledních voleb roku 2008, byl slib vložen do rukou předsedy Senátu Milana Štěcha (ČSSD) a ne předsedkyni horní komory Parlamentu Miroslavě Němcové jako tehdy. Pozice Senátu byla oslabena tím, že při odvolání prezidenta nestačí jen prostá většina senátorů, jak tomu bylo dříve. Dnes je po změně zákona zapotřebí k odvolání prezidenta ještě potřebný souhlas Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, kde je pro její souhlas nutná 3/5 většina. Ve srovnání s prezidenty například v Rakousku, je ten český o něco silnější, protože rakouský prezident je omezen jen na funkci reprezentační.

Důvod zavedení přímé volby na Slovensku byl ten, že parlament nebyl schopný si prezidenta zvolit. U nás k téhle situaci nedošlo, avšak u prezidentských voleb 2008, kdy byl prezident zvolen až v devátém kole, se ukázalo, že tato situace by nastat mohla. Od tohoto roku se začalo výrazně diskutovat o možné změně a určitou roli sehrála i stále rostoucí poptávka veřejnosti. První přímé volby na území České republiky představovaly novinku pro kandidáty, občany, ale i pro celou společnost. Zároveň se ukázala kandidátská schopnost v tom, že se kampaně dají vést dobře a na základě nich lze nečekaně postoupit. To se ukázalo v případě Karla Schwarzenberga, který se dokázal probjovat do druhého kola.

Volby byly doprovázeny zajímavými aspekty. Nejenom že se o prezidentské křeslo ucházelo mnoho kandidátů, kteří neměli s politickou scénou téměř žádné zkušenosti, také se ukázalo, že až na jednu z agentur pro veřejné mínění, se nepodařilo správně odhadnout možného vítěze. Jedinou agenturou, která předpověděla vítěze, byla společnost Semantic Visions, jejíž průzkum se shodoval s konečnými výsledky voleb. Poměrně dlouhou dobu ve všech zmiňovaných agenturách bylo duo Fischer - Zeman označované za stabilní potenciální favority nadcházejících prezidentských voleb. Na prvním místě se objevoval Jan Fischer, přesto se společnosti SANEP a PPM Factum podařilo zaznamenat ve svých šetřeních prvenství Miloše Zemana, který dosáhl o pár desetin procenta lepšího výsledku než Fischer. Agentury veřejného mínění tak vytvořily klamný dojem a podcenily ostatní kandidáty, což se ukázalo po prvním kole voleb, kdy mezi sebou stáli dva prezidentští favorité Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg. Po druhém kole voleb se ukázalo, že společnosti SANEP a PPM Factum byly v průzkumech, v porovnání s výsledky voleb, nejpřesnější. Vítězem historicky prvních přímých prezidentských voleb by se stal Miloš Zeman s téměř 10% náskokem oproti Karlu Schwarzenbergovi.

A tím se dostávám k odpovědi na mou další výzkumnou otázku, kterou jsem si stanovila v úvodu své práce: *Co stálo za tím, že Miloš Zeman dokázal prezidentské volby vyhrát?* Na základě provedené analýzy jsem došla k závěru, že Miloš Zeman oslovil své voliče hlavně svými politickými vizemi a názory. K jeho voličům patřili občané, kteří byli levicově orientovaní, byli spíše staršího věku a v neposlední řadě tací, kteří měli jen základní nebo odborné vzdělání. Své vítězství si také dokázal obhájit zejména kvůli svému působení v oblasti vysoké politiky a díky svým vizím budoucnosti pro Českou republiku. Podařilo se mu uspět ve většině krajů po celé České republice s výjimkou Prahy. I přes silnou Zemanovu kritiku, za někdejší podíl na opoziční smlouvě, se mu podařilo získat dostatečnou podporu občanů. Miloš Zeman má ale samozřejmě řadu svých odpůrců, kteří s jeho volbou spokojeni nejsou. Demokraticky ale zvítězila většina a hlavně si ho zvolila polovina našeho národa, takže je třeba ho respektovat.

Za jeho vítězstvím stála jeho taktika, kterou zvolil několik týdnů před druhým kolem voleb, a to vedení negativní kampaně a kritizování svého soupeře Karla Schwarzenberga. Karel Schwarzenberg díky taktice Miloše Zemana, v TV debatách před druhým kolem, ztrácel a osudným mu bylo také téma Benešových dekretů, které výrazně nahrálo Zemanovi. Diskuse o Benešových dekretu mohla mít silný vliv na voliče, kteří se následně po zralé úvaze nemuseli voleb zúčastnit nebo svůj hlas věnovali právě Zemanovi. Výrazný vliv na Zemanovo vítězství měly také poslední prezidentské debaty a diskuse o podílu Schwarzenberga na nepopulární Nečasově vládě. Miloš Zeman oproti Schwarzenbergovi nebyl nijak spojen s aktuálními skandály na politické scéně. Zemanův návrat do politiky a následné působení na politické scéně nečelilo žádné velké skandálů a ty co se uskutečnily v minulosti, byly téměř opomenuty. Schwarzenberg je také staršího věku a to mohl být podle mého názoru jeden z důvodů, proč občané dali ve druhém kole voleb hlas Miloši

Zemanovi. Schwarzenberg ale v těchto volbách ukázal sílu své mediální kampaně, která ho dovedla až do druhého kola prezidentských voleb, přesto že za favorita považován nebyl.

Pokud bych měla zhodnotit chování Miloše Zemana během dramatického průběhu voleb, tak i přes své hulvátství vůči novinářům si Miloš Zeman dokázal vybojovat vítězství a stal se tak prvním českým prezidentem zvoleným občany České republiky. Stěžejním debaklem jeho úspěchu byla jeho rétorická schopnost, kterou ovládá výborně. Díky velké škále zkušeností mohl Miloš Zeman dokázat, že se umí ve světě pohybovat. Pokud bych shrnula tři základní argumenty tak k vítězství dopomohla Miloši Zemanovi jeho negativně vedená kampaň, zkušenosti z politické branže a především jeho rétorická dovednost. V současné době, tak jak sliboval ve svém programu, se snaží obnovit jednání o zavedení Eura pro Českou republiku, které by mělo platit od roku 2017.

Česká republika sice přijala přímou volbu, ale úpravu kompetencí zatím zanesenou nemá. Díky parlamentnímu režimu neukládá prezidentovi reálnou výkonnou moc. Jediné co může, je se snažit omezovat moc vládu v čele s premiérem. Přímá volba nemusí znamenat nutně změnu režimu, jak jsme se dozvěděli, ale zatím nemůžeme s jistotou říci, jaké mohou být její dopady. Vše se bude odvíjet od způsobu vykonávání úřadu prezidenta Miloše Zemana. Pokud bychom chtěli porovnat volbu přímou a nepřímou, je přímá volba bezpochyby náročnější. A to jak finančně tak i časově. Přímý způsob byl zaveden bez rozsahu změn v prezidentských kompetencích a vláda nadále zůstává na vrcholu moci výkonné.

12 POUŽITÉ ZDROJE

12. 1 Literatura

Antoš, M. (2011). Právomoci prezidenta republiky po zavedení přímé volby, In: Kudrna, J. a kol., *Ústavní postavení prezidenta republiky a jeho způsob volby* (Univerzita Karlova Praha: Karolinum), s. 27-41.

Belko, M. (2003). Moc výkonná. In: Kopeček, L. a kol., *Od Mečiara k Dzurindovi. Slovenská politika a politický systém v prvním desetiletí samostatnosti* (Brno: Masarykova univerzita).

Červinková, M. – Kulhavá, L. (2013). Karel Schwarzenberg a Miloš Zeman: Pozitivní a negativní kampaň k prezidentským volbám. *Naše společnost* 11 (2), s. 16-29.

Eibl, O. – Gregor, M. – Macková, A. (2013). Kampaně před prezidentskou volbou. In: Šedo, J. (ed.), *České prezidentské volby 2013* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), s. 67-90.

Eibl, O. – Havlík, V. (2013). Profil voličů, In: Šedo, J. (ed.), *České prezidentské volby v roce 2013* (Brno: Masarykova univerzita), s. 191-225.

Franko, T. – Nováčková, E. – Šedo, J. (2013). Nominace kandidátů, průběh a výsledky voleb, In: Šedo, J. (ed.), *České prezidentské volby v roce 2013* (Brno: Masarykova univerzita), s. 37-49.

Gregor, M. – Hrbková, L. (2013). Předvolební průzkumy, In: Šedo, J. (ed.), *České prezidentské volby v roce 2013* (Brno: Masarykova univerzita), s. 91-113.

Grinc, J. (2012). Přímá volba spolkového prezidenta v Rakousku. In: Kudrna, J. (ed.). *Ústavní postavení prezidenta republiky a způsob jeho volby* (Univerzita Karlova Praha: Karolinum), s. 139-149.

Havel, V. (2002). Jak volit mého nástupce? Přímou!“, *Mladá fronta Dnes*, 30. 01. 2002.

Hermann, J. – Komárek, M. (2013). *Proč právě Zeman?* (Praha: Práh).

Hloušek, V. (2008). Přímá volba prezidenta – český kontext. In: Novák, M. – Brunclík, M. (ed.), *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě* (Vimperk: Dokořán).

Chrastilová, B. – Mikeš, P. (2003). *Prezident republiky Václav Havel a jeho vliv na československý a český právní řád* (Praha: Aspi).

Janstová, K. (2007). Právní postavení prezidenta republiky v ústavním systému ČR. In: Jirásková, E. (ed.), *Interpretace Ústavy České republiky a Ústavy Slovenské republiky. Evropeizace ústavních systémů* (Praha: Univerzita Karlova), s. 67-78.

Jelínek, L. (2013). [Ústní sdělení] 31. 01. 2013, 18:10 (Český rozhlas).

Jeřábek, H. – Rössler, J. – Sklenařík, P. (2013). Mediální obraz Karla Schwarzenberga v tištěných denících před prezidentskými volbami 2013. *Naše společnost*, 11 (2), s. 3-15.

Jeřábek, M. – Joza, J. (2010). Role prezidenta. In: Jeřábek, M. a kol: *Srovnání politických systémů Rakouska a Německa: Institucionální a systémové ukotvení* (Plzeň: Adela), s. 39-52.

Kolář, P. – Pecháček, Š. – Syllová, J. (2009). *Přímé volby, pravomoci a odpovědnost prezidenta v ústavních systémech některých evropských států* (Praha: Parlamentní institut).

Kopeček, L. (2008). Prezident v politickém systému Slovenska. In: Novák, M. – Brunclík, M. (ed.), *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě* (Vimperk: Dokořán).

Kopeček, L. (2006). *Demokracie, diktatury a politické stranictví na Slovensku* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).

Koudelka, Z. (2011). *Prezident republiky* (Praha: Leges).

Kubát, M. (2005). *Demokracie v Polsku. Politický systém polské republiky (1989-2005)* (Praha: Slon).

Kubát, M. (2007a). Politické režimy – formy vlády. In: Cabada, L. – Kubát, M. a kol., *Úvod do studia politické vědy* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 185-203.

Kubát, M. (2007b). Volby a volební systémy. In: Cabada, L. – Kubát, M. a kol., *Úvod do studia politické vědy* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 251-300.

Kubát, M. (2013). *Současná česká politika. Co s neefektivním režimem?* (Brno: Barrister & Principal).

Kudrna, J. (2011). Přímá volba prezidenta – konec cesty trvající 23 let. In: Kudrna, J. a kol., *Ústavní postavení prezidenta republiky a jeho způsob volby* (Univerzita Karlova Praha: Karolinum), s. 9-27.

Kysela, J. (2013). [Ústní sdělení] 10. 01. 2013 (Univerzita Karlova v Praze).

Kysela, J. (2012). [Ústní sdělení] 12. 10. 2012 (Praha: Konference Československé prezidentské tradice. Co čekat od přímé volby?).

MEDIAN (2013). *Prezidentská volba. Determinanty výsledku (Výzkum ve volebních dnech) 29. 1. 2013* (Praha: Výzkum trhu, médií a veřejného mínění, vývoj software).

Mesežnikov, G. (2000). Vnitropolitický vývoj a systém politických stran. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. (ed.), *Slovensko 2000. Súhrnná správa o stave spoločnosti* (Bratislava: Inštitút pre verejné otázky), s. 19-21.

Musilová, M. – Šedo, J. (2013). Diskuse o zavedení přímé volby prezidenta v České republice a její schválení. In: Šedo, J. (ed.), *České prezidentské volby v roce 2013* (Brno: Masarykova univerzita), s. 96-105.

Němec, J. – Kuta, M. (2009). *Vliv zavedení přímé volby prezidenta na politický systém* (Praha: Parlamentní institut).

Pehe, J. (2013a). Je přímá volba hrozbou demokracii? *Právo*, 09. 02. 2013.

Pehe, J. (2012). Přímá volba prezidenta není katastrofa, *Deník referendum*, 04. 09. 2012.

Pehe, J. (2003). Co znamená zvolení Václava Klause, *Mosty*, 11. 03. 2003.

Pehe, J. (2000). Postavení prezidenta, jeho kompetence, *Konference čtyřkoalice: Prezident republiky, jeho postavení v ústavním systému České republiky a způsob jeho volby*, 03. 06. 2000.

Pink, M. – Spáč, P. (2012). Prezidentské volby na Slovensku In: Pink, M. a kol., *Volební mapy České a Slovenské republiky po roce 1993: vzorce,*

trendy, proměny (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), s. 167-178.

Pokorný, J. – Novotný, J. (2012). Zákaz vstupu na Hrad! Chybné podpisy ohrožují úplně všechny. *Mladá fronta* 15. 11. 2012, s. A2.

Renovica, V. (2013). *Kandidáti na hrad. Jací opravdu jsou?* (Praha: Ottovo nakladatelství).

Syruček, M. (2013). Sfinga s bušícím srdcem. In: Syruček, M. a kol., *Pro deset milionů aneb Miloš Zeman aneb jaký je a co si myslí* (Praha: TeMi CZ).

Šedová, P. (2013). Postavení českého prezidenta ve středoevropské kontextu, In: Šedo, J. (ed.), *České prezidentské volby v roce 2013* (Brno: Masarykova univerzita), s. 53-65.

Šícha, J. – Eichler, P. (2012). *Politika není kšeft - rozhovory s J. Dienstbierem* (Praha: Masarykova demokratická akademie).

Šimíček, V. (2001). Alternativa k navrhovaným způsobům volby prezidenta republiky. *Politologický časopis* 4/5 (4), s. 388-389.

Štědroň, B. – Potůček, M. – Prorok, V. – Landovský, J. – Říha, D. a kol. (2013). *Politika a politický marketing* (Praha: C. H. Beck, s. r. o.).

Tabery, E. (2011). Přímý prezident. Začalo odpočítávání dnů do odchodu Václava Klause. *Respekt*, 19. 12. 2011, s. 13.

Tabery, E. (2008). *Hledá se prezident. Zákulisí volby hlavy státu* (Praha: Respect Publishing).

Urbániková, M. – Volek, J. (2013). *Prezidentské volby ve vysílání ČRo 1. Analýza objektivit a vyváženosti vybraných pořadů odvysílaných ČRo 1*

Radiožurnál mezi 15. 12. 2012 a 26. 1. 2013 (Brno: Katedra mediálních studií a žurnalistiky).

Vodička, K. (2003). Ústavní instituce a jejich funkce v politickém procesu. In: Cabada, L. Vodička, K., *Politický systém České republiky* (Praha: Portál), s. 241-276.

Vodička, K. (2011). Ústavní instituce a jejich funkce v politickém systému. In: Cabada, L. Vodička, K., *Politický systém České republiky* (Praha: Portál), s. 286-353.

Wróblewska, I. (2011). Volba prezidenta polské republiky a jeho ústavní pozice. In: Kudrna, J. a kol., *Ústavní postavení prezidenta republiky a jeho způsob volby* (Univerzita Karlova Praha: Karolinum), s. 89-100.

12. 2 Internetové zdroje

Bek, L. (2011). Přímá volba prezidenta se vzdaluje. *Novinky*, 09. 05. 2011 (www.novinky.cz/domaci/232789-prima-volba-prezidenta-se-vzdaluje.html, 02. 01. 2014).

Bém, R. (2012). Přímá volba: Odříkaného chleba je největší krajíc. *Česká televize*, 16. 12. 2012 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/205591-prima-volba-odrikaneho-chleba-nejvetsi-krajic/>, 02. 01. 2014).

Běžím proti [nedatováno]. *Běžím proti Zemanovi* (<http://www.bezimproti.cz/>, 07. 03. 2014).

Bilefsky, D. (2013). Rivals in Czech Presidential Runoff Support Warmer Ties With Europe, *The New York Times*, 12. 01. 2013 (<http://www.nytimes.com/2013/01/13/world/europe/rivals-in-czech-presidential-runoff-support-warmer-ties-with-europe.html>, 07. 03. 2014).

Bundespraesident [nedatováno]. *Dr. Heinz Fischer*

(<http://www.bundespraesident.at/dr-heinz-fischer/>, 02. 01. 2014).

BZ Berlin (2013). *Dieser Tätowierte will Präsident werden* (<http://www.bz-berlin.de/aktuell/welt/dieser-taetowierte-will-praesident-werden-article1619253.html>, 07. 03. 2014).

CVVM (2012). *Podpora prezidentských kandidátů v listopadu/ prosinci 2012*(http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6916/f3/pv121129.pdf, 06. 03. 2014).

Česká televize (2013). *Přímá volba ve světě*

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/prima-volba-ve-svete/>, 02. 01. 2014).

Česká televize (2013). *Prezidentská superdebata diváky zaujala*

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/210569-prezidentska-superdebata-divaky-zaujala/>, 03. 03. 2014).

Česká televize (2013). *Druhé kolo prezidentské volby: dva kandidáti, dva*

duely v České televizi (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/211096-druhe-kolo-prezidentske-volby-dva-kandidati-dva-duely-v-ceske-televizi/>, 03. 03. 2014).

Česká televize (2012). *Chyby na kandidátkách má 12 prezidentských uchazečů*

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/203492-chyby-na-kandidatkach-ma-12-prezidentskych-uchazecu/>, 30. 01. 2014).

Česká televize (2012). *Jan Fischer*

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204636-jan-fischer/>, 01. 02. 2014).

Česká televize (2012). *Táňa Fischerová*

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204645-tana-fischerova/>, 01. 02. 2014).

Česká televize (2012). *Zuzana Roithová*

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204635-zuzana-roithova/>, 02. 02. 2014).

Česká televize (2012). *Vladimír Dlouhý*

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204632-vladimir-dlouhy/>, 29. 01. 2014).

Česká televize (2012). *Vladimír Franz*

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204617-vladimir-franz/>, 02. 02. 2014).

Česká televize (2012). *Vnitro vyřadilo z boje o hrad Bobošíkovou, Dlouhého a Okamuru* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/204594-vnitro-vyradilo-z-boje-o-hrad-bobosikovou-dlouheho-a-okamuru/>, 29. 01. 2014).

Český statistický úřad [nedatováno]. *Volební účast ve 2. kole*

(<http://volby.cz/pls/prez2013/pe41?xjazyk=CZ&xv=2>, 04. 03. 2014).

Český statistický úřad [nedatováno]. *Volební účast v 1. kole*

(<http://volby.cz/pls/prez2013/pe41?xjazyk=CZ&xv=1>, 04. 03. 2014).

Český statistický úřad [nedatováno]. *Výsledek volby*

(<http://volby.cz/pls/prez2013/pe2?xjazyk=CZ>, 04. 03. 2014).

Davidová, E. (2013). *Mandátový a imunitní výbor prověřil účty prezidentských kandidátů*

(http://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?ke_dni=25.3.2014&O=9&i d=1647&from=V, 24. 03. 2014).

- Dienstbier 2013 [nedatováno]. *Hlavní kniha analytické evidence* (http://www.dienstbier2013.cz/cms_dokumenty/JD_N%C3%A1klady1.pdf, 01. 02. 2014).
- Fiala, P. (2003). Volba prezidenta a český politický systém, *Revue politika*, 20. 03. 2003 (<http://www.revuepolitika.cz/clanky/773/volba-prezidenta-a-cesky-politicky-system>, 07. 03. 2014).
- Havel, V. (1992). *Abdikační projev prezidenta ČSFR Václava Havla, Praha, Pražský hrad, 17. července* (http://vaclavhavel.cz/showtrans.php?cat=projevy&val=253_projevy.html&yp=HTML, 28. 03. 2014).
- Idnes (2013). *Okamura u soudu pohořel. Ale příště se má kontrolovat pravost podpisů* (http://zpravy.idnes.cz/ustavni-soud-odmit-stiznost-okamury-na-primou-volbu-p0n-/domaci.aspx?c=A130110_100348_domaci_kop, 30. 01. 2014).
- Idnes (2013). *Advokát neuspěl se žalobou na Zemana. Nejste kandidát, vzkázal mu soud* (http://zpravy.idnes.cz/zaloba-na-financovani-zemanovy-kampane-hulik-fn2-/domaci.aspx?c=A130212_104016_domaci_wlk, 09. 02. 2014).
- Idnes (2012). *DOKUMENT: Jak soud rozhodl o kandidatuře Bobošíkové, Dlouhého a Okamury* (http://zpravy.idnes.cz/rozhodnuti-soudu-o-volbe-prezidenta-dvl-/domaci.aspx?c=A121213_115246_domaci_jw, 03. 03. 2014).
- Idnes (2012). *PROFIL: Franz uchvátil mládež a rebely. Naučím se i řídit stát, říká* (http://zpravy.idnes.cz/kandidat-na-prezidenta-vladimir-franz-d89-/domaci.aspx?c=A121203_121000_domaci_jw, 06. 02. 2014).

Idnes (2012). PROFIL: *Zeman není na peníze. Kdysi ho komunisté zařizli, teď ho platí* (http://zpravy.idnes.cz/profil-kandidata-na-hrad-milose-zemana-dx3-/domaci.aspx?c=A121112_102048_domaci_jw, 08. 02. 2014).

Idnes (2012). *Ti nejschopnější byli v KSC, stojí na billboardech s Fischerem* (http://zpravy.idnes.cz/billboardy-s-fischerem-a-ksc-dpx-/domaci.aspx?c=A121204_201629_domaci_brm, 07. 03. 2014).

Ihned (2012). *Klaus se podepsal pod „fatální chybu“. Přímé volbě prezidenta už nic nebrání* (zpravy.ihned.cz/cesko/c1-54762530-klaus-se-podepsal-pod-fatalni-chybu-prime-volbe-prezidenta-uz-nic-nebrani, 02. 01. 2014).

Jan Fischer [nedatováno]. *Financování* (<http://www.jan-fischer.cz/kancelar/financovani>, 02. 02. 2014).

Jan Fischer [nedatováno]. *Můj program* (<http://www.jan-fischer.cz/muj-program>, 02. 02. 2014).

Jurková, M. – Součková, M. (2013). Politici předložili účty za prezidentskou kampaň. V mínusu jsou Zeman i Fišer. *Ihned*, 29. 03. 2013 (<http://zpravy.ihned.cz/politika/c1-59602600-zeman-fischer-vyuctovani-kampan>, 09. 02. 2014).

Jurková, M. (2012). Ekonom Švejnar kandidovat na prezidenta nebude, chce zůstat akademikem. *Ihned*, 11. 9. 2012 (<http://zpravy.ihned.cz/c1-57430750-ekonom-svejnar-kandidovat-na-prezidenta-nebude-chce-zustat-akademikem>, 04. 03. 2014).

Klaus, V. (2008). *Přímá volba prezidenta jako program pro naši zemi?* (<http://www.klaus.cz/clanky/1789>, 01. 01. 2014).

Kňapová, K. (2013). *Analýza: média stála na straně Schwarzenberga, jiné mohla poškodit* (<http://kohovolit.eu/cs/analyza-media-stala-na-strane-schwarzenberga-jine-mohla-poskodit/>, 20. 03. 2014).

Kopecký, J. (2013). Okamura u soudu pohořel. Ale příště se má kontrolovat pravost podpisů. *Idnes*, 10. 01. 2013 (http://zpravy.idnes.cz/ustavni-soud-odmit-stiznost-okamury-na-primou-volbu-p0n-/domaci.aspx?c=A130110_100348_domaci_kop, 30. 01. 2014).

Lebeda, T. (2013). Vítězství Zemana v prvním kole se dalo očekávat. *Hlas Ruska*, 14. 01. 2013 (http://czech.ruvr.ru/2013_01_14/Politolog-Vitezstvi-Zemana-v-prvnim-kole-se-dalo-ocekavat/, 27. 03. 2014).

Lebeda, T. (2012). V průzkumech dál vede Fischer i nekandidující Švejnar. *Aktuálně*, 10. 08. 2012 (<http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/v-pruzkumech-dal-vede-fischer-i-nekandidujici-svejnar/r~i:article:753665/>, 27. 03. 2014).

Lidovky (2013). *Za lživý inzerát ve volební kampani hrozí advokátovi ztráta licence* (http://www.lidovky.cz/za-lziviy-inzerat-ve-volebni-kampani-hrozi-advokatovi-ztrata-licence-1ip-/zpravy-domov.aspx?c=A130718_151939_ln_domov_vs, 17. 03. 2014).

Lidovky (2013). *Prezidentští adepti předložili Senátu účetnictví. Zeman jako poslední* (http://www.lidovky.cz/vsech-devet-prezidentskych-adeptu-predlozilo-senatu-sve-ucetnictvi-1jf-/zpravy-domov.aspx?c=A130329_151854_ln_domov_spa, 25. 03. 2014).

Lidovky (2012). *Samková a další uchazeči o Hrad bez podpisů u soudu neuspěli* (http://www.lidovky.cz/uchazeci-o-hrad-bez-potrebnych-podpisu-u-soudu-neuspeli-pjv-/zpravy-domov.aspx?c=A121213_101534_ln_domov_kh, 10. 02. 2014).

Maňák, V. (2013). Prezidentští kandidáti: Zákon o volbě je třeba změnit po vzoru Rakouska. *Česká televize*, 10. 01. 2013 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/210492-prezidentsti-kandidati-zakon-o-volbe-je-treba-zmenit-po-vzoru-rakouska/>, 03. 03. 2014).

MEDIAN (2012). *Prezidentský volební model (MEDIAN, listopad-prosinec 2012)* (http://www.median.cz/docs/preference_Prez_2012_11.pdf, 05. 03. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Podrobné informace k přímé volbě prezidenta* (<http://www.mvcr.cz/clanek/podrobne-informace-k-prime-volbe-prezidenta.aspx>, 30. 01. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny* (<http://www.mvcr.cz/clanek/rozhodnuti.aspx>, 09. 02. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Ing. Jana Bobošíková* (<http://www.mvcr.cz/soubor/jana-bobosikova-pdf.aspx>, 30. 01. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Ing. Jana Bobošíková. Aktualizováno* (<http://www.mvcr.cz/soubor/jana-bobosikova-registrace-pdf.aspx>, 30. 01. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Ing. Vladimír Dlouhý* (<http://www.mvcr.cz/soubor/vladimir-dlouhy-pdf.aspx>, 29. 01. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Tomio Okamura* (<http://www.mvcr.cz/soubor/tomio-okamura-pdf.aspx>, 30. 01. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Mgr. Jiří Dienstbier* (<http://www.mvcr.cz/soubor/jiri-dienstbier-pdf.aspx>, 01. 02. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Taťana Fischerová* (<http://www.mvcr.cz/soubor/tatana-fischerova-pdf.aspx>, 01. 02. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Ing. Jan Fischer CSc.* (<http://www.mvcr.cz/soubor/jan-fischer-pdf.aspx>, 02. 02. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. MUDr. Zuzana Roithová* (<http://www.mvcr.cz/soubor/zuzana-roithova-pdf.aspx>, 02. 02. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Prof. JUDr. Vladimír Franz* (<http://www.mvcr.cz/soubor/vladimir-franz-pdf.aspx>, 02. 02. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. Ing. Miloš Zeman* (<http://www.mvcr.cz/soubor/milos-zeman-pdf.aspx>, 08. 02. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Rozhodnutí o registraci kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidátní listiny. MUDr. Přemysl Sobotka* (<http://www.mvcr.cz/soubor/premysl-sobotka-pdf.aspx>, 06. 02. 2014).

Ministerstvo vnitra České republiky [nedatováno]. *Informace o volebních účtech* (<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-volebnich-uctech.aspx>, 25. 03. 2014).

Mittelbayernische (2012). *Exot will in Prager Burg einziehen* (<http://www.mittelbayerische.de/nachrichten/politik/artikel/taetowierter-kuenstler-will-praesident-werden/854688/taetowierter-kuenstler-will-praesident-werden.html>, 07. 03. 2014).

Nevolím Karla [nedatováno]. *Proč nevolit šlechtice?* (<http://www.nevolimkarla.cz/proc-nevolit-slechtice/>, 07. 03. 2014).

Němec, J. – Syllová, J. (2008). *Přímá volba prezidenta v ústavách států EU* (www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=27723, 02. 01. 2014).

Novinky (2012). *Podpisy pro Táňu Fischerovou shání sběrači až v Bruselu* (<http://www.novinky.cz/domaci/282362-podpisy-pro-tanu-fischerovou-shani-sberaci-az-v-bruselu.html>, 01. 02. 2014).

Novinky (2011). *Přemysl Sobotka zahájil cestu na hrad* (<http://www.novinky.cz/domaci/245541-premysl-sobotka-zahajil-cestu-na-hrad.html>, 06. 02. 2014).

ODS (2012). *Konečné výsledky prezidentských primárek: ODS nominuje Přemysla Sobotku* (<http://www.ods.cz/clanek/1744-konecne-vysledky-prezidentskych-primarek-ods-nominuje-premysla-sobotku>, 07. 02. 2014).

Ondračka, D. (2013). Ondráčka hodnotí financování prezidentské kampaně. Je to výsměch, tvrdí. *Parlamentní listy*, 21. 03. 2013 (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Ondracka-hodnoti-financovani-prezidentske-kampane-Je-to-vysmech-tvrdi-266487>, 25. 03. 2013).

Parlamentní listy (2013). *V zahraničí volily tisíce Čechů. V Německu byla pokořena prezidentská volba*

(<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/V-zahranici-volily-tisice-Cechu-V-Nemecku-byla-pokorena-prezidentska-volba-291125>, 07. 03. 2014).

Parlamentní listy (2013). *Miloš Zeman složil slib a ujal se úřadu prezidenta*

(<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Milos-Zeman-slozil-slib-a-ujal-se-uradu-prezidenta-265128>, 07. 03. 2014).

Pavlíček, V. (2013). Přímou zvolený prezident prostor k posílení pravomocí nemá. *Česká pozice*, 15. 02. 2013

(<http://www.ceskapozice.cz/domov/politika/primo-zvoleny-prezident-prostor-k-posileni-pravomoci-nema?page=0,2>, 09. 03. 2014).

Pehe, J. (2013b). Zeman změní českou politiku. *Články*, 29. 01. 2013

(<http://www.pehe.cz/Members/redaktor/zeman-zmeni-ceskou-politiku>, 09. 03. 2014).

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [nedatováno]. *Dekrety prezidenta republiky Edvarda Beneše*

(<http://www.psp.cz/docs/laws/dek/>, 08. 03. 2014).

PPM Factum (2012). *Zeman vede* (http://www.factum.cz/517_zeman-vede, 05. 03. 2014).

PPM Factum (2012). *Týden před 2. kolem šance téměř vyrovnané, Zeman těsně vede* (http://www.factum.cz/522_tyden-pred-druhym-kolem-sance-temer-vyrovnane, 05. 03. 2014).

President [nedatováno]. *Competences*

(<http://www.president.pl/en/president/competences/>, 02. 01. 2014).

Prezident [nedatováno]. *Prezident* (<http://www.prezident.sk/>, 02. 01. 2014).

Prezident Roithová [nedatováno]. *Výkaz zisků a ztrát* (<http://prezident.roithova.cz/upload/vykaz-zisku-a-ztraty.pdf>, 02. 02. 2014).

Prezident Roithová [nedatováno]. *Životopis* (http://prezident.roithova.cz/clovek_zivotopis/, 02. 02. 2014).

Prezident Roithová [nedatováno]. *Teze* (http://prezident.roithova.cz/clovek_teze/, 02. 02. 2014).

Prezidentka TF [nedatováno]. *Politický program*

Přemysl Sobotka [nedatováno]. *Kdo jsem* (<http://www.premyslsobotka.cz/kdo-jsem/>, 06. 02. 2014).

Přemysl Sobotka [nedatováno]. *Co prosazují* (<http://www.premyslsobotka.cz/co-prosazuji/>, 06. 01. 2014).

Puhl, J. (2013). Präsidentschaftswahl in Tschechien: Unter Freaks. *Der Spiegel*, 11. 01. 2013 (<http://www.spiegel.de/politik/ausland/tschechien-zur-wahl-des-praesidenten-dominieren-aussenseiter-a-876392.html>, 07. 03. 2014).

Respekt (2013). *Dalších 5 let na Hradě* ([http://respekt.ihted.cz/index.php?p=R00000_d&&article\[id\]=59195110](http://respekt.ihted.cz/index.php?p=R00000_d&&article[id]=59195110), 17. 03. 2014).

Semantic Visions [nedatováno]. *Prezidentské volby v České republice analýza online médií a Facebooku: 1. 10. 2012 – 1. 1. 2013* (<http://www.mediar.cz/s/2013/01/prezidentske-volby-cr-2013.pdf>, 05. 03. 2014).

Senát Parlamentu České republiky (2013). *Zpráva z kontroly účetnictví kandidátů na prezidenta*

(<http://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/70184/58952>, 23. 03. 2014).

Schevarado, J. (2013). Tschechien wählt den Provinzialismus. *Die Zeit*, 27. 01. 2013 (<http://www.zeit.de/politik/ausland/2013-01/wahl-tschechien-kommentar>, 07. 03. 2014).

STEM (2013). *Mírná většina obyvatelstva si myslí, že Zeman bude lepším prezidentem než Klaus* (<http://stem.cz/clanek/2714>, 05. 03. 2014).

STEM (2012). *Na rozhodování veřejnosti o účasti a výběru kandidáta v prezidentských volbách budou mít podle většiny občanů velmi silný vliv média* (<http://stem.cz/clanek/2586>, 05. 03. 2014).

Šenkýř, M. (2012). Bobošíková s odvoláním u soudu uspěla, Dlouhý a Okamura ne. *Lidovky*, 13. 12. 2012 (http://www.lidovky.cz/bobosikova-s-odvolanim-u-soudu-uspela-dlouhy-a-okamura-ne-pm0-/zpravy-domov.aspx?c=A121213_112446_In_domov_kh, 29. 01. 2014).

Tabery, E. (2012). Proč by Franz neměl být prezidentem. *Respekt*, 13. 12. 2012 (<http://respekt.ihned.cz/volby-prezidenta/c1-58960750-proc-by-franz-nemel-byt-prezident>, 26. 03. 2014).

Táňa Fischerová [nedatováno]. *Životopis* (<http://www.tanafischerova.cz/zivotopis/>, 01. 02. 2014).

Transparentní volby (2012). *Jiří Dienstbier* (<http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?kandidati=jiri-dienstbier>, 01. 02. 2014).

Transparentní volby (2012). *Přehled aktuálního financování kampaně Jany Bobošíkové*

(<http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-jany-bobosikove>, 01. 02. 2014).

Transparentní volby (2012). *Přehled aktuálního financování kampaně Tomia Okamury*

(<http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-tomia-okamury>, 30. 01. 2014).

Transparentní volby (2012). *Přehled aktuálního financování kampaně Přemysla Sobotky*

(<http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013/?financovani=prehled-aktualniho-financovani-kampane-premysla-sobotky>, 06. 02. 2014).

Vláda České republiky [nedatováno]. *Miloš Zeman*

(<http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/rejstrik-predsedu-vlad/milos-zeman-18021/>, 08. 02. 2014).

Vláda České republiky (2012). *Vláda posvětila přímou volbu prezidenta*

(<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-posvetila-primou-volbu-prezidenta-84982/>, 02. 01. 2014).

Vláda České republiky (2011). *Přímá volba prezidenta*

(www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/prima-volba-prezidenta-78534/, 02. 01. 2014).

Vladimír Dlouhý [nedatováno]. *Volební účet Vladimíra Dlouhého*

(<http://www.vdlouhy.cz/volby/volebni-ucet/>, 29. 01. 2014).

Vladimír Franz [nedatováno]. *Výkaz zisků a ztráty*

(http://vladimirfranz.cz/wpcontent/uploads/2013/03/V%C3%BDkaz_zisku_a_ztr%C3%A1ty_ve_zjednodu%C5%A1en%C3%A9m_rozsahu.pdf, 06. 02. 2014).

Vladimír Franz [nedatováno]. *Franzin 1 právě vychází* (<http://vladimirfranz.cz/franzin-1-prave-vychazi/>, 06. 02. 2014).

Vladimír Franz [nedatováno]. *Bio* (<http://vladimirfranz.cz/bio/>, 26. 03. 2014).

Volba prezidenta [nedatováno]. *Jana Bobošíková* (http://www.volba-prezidenta.cz/jana_bobosikova_suverenita/?, 30. 01. 2014).

Volba prezidenta [nedatováno]. *Jan Fischer* (http://www.volba-prezidenta.cz/jan_fischer/?, 01. 02. 2014).

Volím Karla [nedatováno]. *Život Karla Schwarzenberga, to jsou moderní české dějiny* (<http://www.volimkarla.cz/wp-content/uploads/cv-karel-schwarzenberg.pdf>, 08. 02. 2014).

Volím Karla [nedatováno]. *Program* (<http://www.volimkarla.cz/program/>, 08. 02. 2014).

Volím Karla [nedatováno]. *Podporovatelé* (<http://www.volimkarla.cz/podporovatele/>, 08. 02. 2014).

Volím Karla [nedatováno]. *Závěrečná zpráva* (http://www.volimkarla.cz/wp-content/uploads/2013/03/zaverecna_zprava.pdf, 08. 02. 2014).

Zprávy e15 (2013). „Želé na Hrad“ či „Miloši, zůstaň“: negativní kampaň se přitvrzuje (<http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/zele-na-hrad-ci-milosi-zustan-negativni-kampan-se-pritvrzuje-944678>, 08. 03. 2014).

Článek 60 a 61 *Ústavy České republiky*.

Článek 65, odst. 2, 4 *Ústavy České republiky*.

Článek 39 odst. 4 *Ústavy České republiky*.

Článek 57 odst. 2 *Ústavy České republiky*.

Článek 62, 63. *Ústavy České republiky*.

Novela zákona, *Ústava České republiky*, 32. schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 14. prosince 2011.

Prováděcí zákon č. 275/2012.

Sněmovní tisk 1109/0 *Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*.

Sněmovní tisk 415/1, část č. 1/2. *Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*.

Sněmovní tisk 415 *Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*.

Ústavní zákon č. 71, *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., čl. 62 odst. 5, *Ústava Československé socialistické republiky*.

Ústavní zákon č. 460/1992 Zb., *Ústava Slovenskej republiky*.

Ústavní zákon č. 275 / 2012, čl. 35, *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 275 / 2012, čl. 36, *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 275 / 2012, čl. 37, *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 275/ 2012: čl. 62, 63, *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 275/ 2012, čl. 90, *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu *Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*.

13 RESUMÉ

The main goal of my bachelor's work is to analyse the historically first case of the direct Presidential Election in the Czech Republic. At the beginning of my work, I explained the constituent steps, which were essential to the implementation of the direct election of the Czech Republic President. On the base of the analyses, I present that the main reasons for such step were three aspects. First, it was an inspiration from the nearest neighbours of the Czech Republic which means Poland, Austria and Slovakia. Second, growing demand of inhabitants and third, the huge problems connected to Czech President Election in 2003 and 2008. There are mentioned the proposals which led to direct President Election, in my work too. I mention representative experts' opinion that was rather against such an implementation and pointed out to some possible unwanted effects. I continue in describing the transformation into the real life in the election in January 2012.

My work further shows the hottest moments from the last Presidential Election. On the base of election analysis, the reader can find out the most important reasons, which led to the victory of Miloš Zeman, who afterwards became historically the first directly elected Czech

Republic President. The analyses say that the victory of Miloš Zeman was basically caused by the leading of his campaign, his charisma and his experience. Because the experts who were against the direct Presidential Election, were against such election itself, we can't summarize only from this first election, if they were right or not. The President authority in the Czech Republic has not gone through any radical changes. Nevertheless, the removing of the President from the office has been transformed and is more difficult now. My work also introduces particular needs in the code which occurred during the elections. It is believed now that the main problem was the registration of the list of candidates. This and some other needs should be eliminated before the next elections in 2018.